

POHJOIS-KARJALAN
KIRJAPAINO OYJ
VUOSIKERTOMUS

416

SISÄLLYS

Tietoja osakkeenomistajille	2
Konsernikaavio	3
Konsernin esittely	4
Konsernin arvot ja lukijalupaus	5
Toimitusjohtajan katsaus	6
Lehtitoimialan katsaus	10
Lieskan Lehden Komppania Kaupparatsuja	14
Painotoimialan katsaus	16
Henkilöstöjohtaminen	18
Yhteistyötarinat	20

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin toimintakertomus	44
Segmentti-informaatio	48
Konsernin tuloslaskelma	49
Konsernitase	50
Konsernin rahavirtalaskelma	51
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	52
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	53
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	58
Konsernin tunnusluvut	73
Tunnuslukujen laskentakaavat	74

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Emoyhtiön tuloslaskelma	75
Emoyhtiön tase	76
Emoyhtiön rahoituslaskelma	78
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	79
Hallituksen voitonjakoesitys	87

Tilinpäätöksen allekirjoitukset	88
Tilintarkastuskertomus	90
Osakkeet ja osakkeenomistajat	93
Hallitus	98
Konsernin johtoryhmä	100
Hallinnointikoodi	102
Yhteystiedot	108



VALOKUVAT
TAITO
PAINO
KANNET
ESILEHDET
PAPERI

Sanomalehti Karjalaisen kuvatoimitus
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy
PunaMusta Oy, Joensuu
MultiArt Matt 250 g
Pliike 140 g Red
LumiSilk 150 g, Maxi Offset 140 g

TIETOJA OSAKKEENOMISTAJILLE

www.pkkoyj.com

TALOUDELLISET TIEDOTTEET

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj julkistaa taloudellisia tiedotteita vuonna 2017 seuraavasti:

- 3.3.2017 tilinpäätös vuodelta 2016
- 21.4.2017 liiketoimintakatsaus tammi-maaliskuulta 2017
- 11.8.2017 puolivuositiedote tammi-kesäkuulta 2017
- 27.10.2017 liiketoimintakatsaus tammi-syyskuulta 2017

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 31.3.2017 KLO 13

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään perjantaina 31.3.2017 klo 13 alkaen yhtiön toimitalossa, Kosti Aaltosen tie 9, Joensuu.

OSAKEREKISTERI

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osaketietoja ylläpitää Euroclear Finland Oy, puhelin 020 770 6000, info.finland@euroclear.eu.

Osakkeenomistajan tulee ilmoittaa muuttuneet osoitetietonsa siihen pankkiin, pankkiriikkeeseen tai muuhun tilinhoitajayhteisöön, jossa hänellä on arvo-osuustili. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n kautta omistajatietojen muutoksia ei voida päivittää. Pelkkä pankkitilin osoitetietoihin tehty muutos ei pankeissa aina välity arvo-osuustilille, joten muutos on erityisesti syytä pyytää tekemään arvo-osuustilin tietoihin.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ:N OSAKKEEN KURSSIKEHITYS Nasdaq Helsinki Oy:ssä 2012–2016



KONSERNIKAAVIO 1.1.2017

Emoyhtiö

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ

Lehtitoimiala

Sanomalehti Karjalainen Oy
Keski-Karjalan Kustannus Oy
Lieksan Lehti Oy
Pogostan Sanomat Oy
Ylä-Karjala Oy
Karelia Viestintä Oy
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy

Painotoimiala

PunaMusta Oy

Osakkuusyhtiöt

Arena Partners Oy (8,11% Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj)
Väli-Suomen Media Oy (25% Sanomalehti Karjalainen Oy)

KONSERNIN ESITTELY

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ja sen tytäryhtiöt muodostavat viestintäalan konsernin, jonka päätoimipaikkana on Joensuu. Emoyhtiö vastaa konsernin johdosta, strategisesta suunnittelusta ja niiden kehittämisestä yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa. Emoyhtiö tarjoaa tytäryhtiöilleen talous- ja henkilöstöpalvelut sekä tietohallinto- ja kiinteistöpalvelut.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä, ja se kuuluu Kulutuspalvelut-toimialaluokkaan. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj kuuluu markkina-arvoryhmässä pienten yhtiöiden segmenttiin.

LEHTITOIMIALA

Viestintäkonsernin lehtitoimialaan kuuluvat Karjalaista kustantava Sanomalehti Karjalainen Oy, kuutta paikallislehteä kustantavat yhtiöt (Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Ylä-Karjala Oy ja Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy) sekä kaupunkilehti Karjalan Heiliä kustantava Karelia Viestintä Oy. Lisäksi toimialaan kuuluu lehti-ilmoituksia, sivuvalmistusta, bannereita ja graafista suunnittelua tekevä Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy.

Vuonna 1874 perustettu Karjalainen on maan kolmanneksi vanhin suomenkielinen sanomalehti. Vuoden 2017 lokakuussa 143 vuotta täyttävänä Karjalainen on paperisessa muodossaan 34 565 kappaleen levikillään ja 82 000 lukijallaan (KMT 2016) sekä digitaaliset lehtitilaukset mukaan lukien 35 435 kokonaislevikillään Suomen 10. suurin tilattava päivälehti.

Karjalainen tavoittaa paperilehden lisäksi noin 86 000 yksinomaan sähköisessä muodossa lehteä lukevaa, minkä myötä Karjalaisen kokonaistavoittavuus on 169 000 lukijaa (KMT 2016), tilattavista päivälehdistä 8. eniten.

PAINOTOIMIALA

Konsernin painotoimialaan kuuluu PunaMusta Oy, joka on yksi Suomen suurimmista graafisen alan toimijoista. PunaMustan päätuotteina ovat heatset-koneilla painettavat säännöllisesti ilmestyvät painosmääriltään pienet ja keskisuuret aikakauslehdet, järjestö- ja asiakaslehdet sekä mainospaino- ja suurkuvat tuotteet.

Asiakaspalvelu ja myynti palvelevat Helsingissä sekä Tampereella, Joensuussa että Nurmeksessa, joissa myös yhtiön tuotantolaitokset sijaitsevat.

Vahvuksiamme ovat korkea laatu, kilpailukykyinen hinta, joustavuus sekä henkilökohtainen palvelu asiakkaan omalla äidinkielellä.

Rohkea,
kasvuhakuinen
edelläkävijä

Omaan
osaamiseensa
uskova

Vakaa,
luotettava ja
kannattava

*Perin juurin pohjoiskarjalainen
— valtakunnallisesti vaikuttava.*

Henkilöstötään
huolehtiva

LUKIJALUPAUS

Karjalainen edistää Pohjois-Karjalan ja koko Itä-Suomen henkistä ja taloudellista vireyttä. Karjalainen on sisällöltään moniarvoinen. Lehden mielipideosiot ovat avoimen keskustelun areena.

Karjalainen on puoluepoliittisesti sitoutumaton mutta ei puolueeton: Karjalainen on pohjoiskarjalaisten asialla. Lehti elää läheisesti maakunnan arjessa.

Tuemme demokraattista yhteiskuntaa, tasa-arvoa sekä Suomen tasapuolista kehittämistä. Annamme arvovon isänmaallisuudelle sekä kansallisille ja karjalaisille perinteille.

Karjalainen luo lukijoilleen ja asiakkailleen menestymisen edellytyksiä tarjoamalla erityisesti tarpeellista arjen

1874 **2016**
KARJALATAR KARJALAINEN

hyötytietoa. Karjalainen uutisoi nopeasti maakunnallisista asioista. Pohjoiskarjalaisen yhteisöllisyys on voimavara myös sähköisissä verkoissa.

Karjalainen toimii julkisen hallinnon ja päätöksenteon arvioijana ja kriitikkona. Uskomme sanan myönteiseen voimaan.

Vuonna 2016 Karjalaisen sisällöllisenä teemana on kurjuuden kuritus. Taloustaantuma ja monet murrokset ovat johtaneet yhtäältä apatiaan ja toisaalta asenteiden koventumiseen. Tämän kurjistumisen selättämisessä Pohjois-Karjalan pitää näyttää mallia aktiivisuudellaan ja avarakatseisuudellaan. Karjalaisen uudistuminen keväällä ilmentää tätä henkistä muutosta.



Vaikeana vuonna luotiin edellytykset uudelle kasvulle

Vuosi 2016 oli Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:lle yhä vaikea, joskin vuoden loppua kohden alkoi jo näkyä enteitä paremmasta, kun edellisenä vuonna päätetyt sopeutustoimet erityisesti painotoimialalla alkoivat näkyä kustannusrakenteessa ja kun lehtitoimialalla ilmeni merkkejä myönteisestä suhdannekäänteestä.

Vuotta 2016 konsernissamme leimasivat edeltävien vuosien merkittävien investointien sisäänajo sekä digitalisoituminen. Lehtitoimialan kaikissa yhtiöissä otettiin merkittäviä kehitysaskelia digitaalisten palvelujen parantamisessa. Myös painotoimialalla kehitettiin asiakkaille sekä digitaalisia oheistuotteita että suurkuvatulostinpalveluja. Edellisenä vuonna tehty investointi suurkuvatulostimeen alkoi vuoden aikana selvästi osoittaa kannattavuutensa. Asiakkaat ottivat tämän palvelutarjonnan lisäämisen molemmilla päätoimialoilla hyvin vastaan, sillä he toivovat vakiintuneilta palvelutarjoajiltaan, niin painotaloilta kuin lehdiltä, tällaista kattavaa kokonaispalvelua.

Karjalainen toteutti edellisenä vuonna päätetyn formaattimuutoksen, kun painettu Karjalainen vaihtoi 15. maaliskuuta sivukokonsa tabloidiin. Muutos oli onnistunut, ja se otettiin hyvin vastaan niin tilaajien kuin ilmoittajien keskuudessa. Osal-

taan tämä formaattimuutos vauhditti Karjalaisen ilmoitusmyyntiä kasvuun usean vuoden kestäneen laskukauden jälkeen.

Elokuussa 2016 konserni koki musertavan menetyksen, kun sen pitkäaikainen hallituksen jäsen ja puheenjohtaja **Jyrki Laakkonen** menehtyi. Jyrki Laakkonen jättäytyi huhtikuussa pois hallituksen puheenjohtajan tehtävästä vakavan sairauden vuoksi, ja konsernin uudelleen järjestäytyneen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin tuolloin **Yrjö Laakkonen** sekä varapuheenjohtajaksi **Juha Mäki-honko**.

Tammikuussa 2016 PunaMusta Oy:ssä päättyneiden yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena yhtiön kulurakennetta sopeutettiin markkinoilla vallinneeseen kysyntään vähentämällä henkilöstön määrää 34 henkilöllä, joista 28 henkilöä irtisanottiin. Irtisanomisista kaksi kohdentui Tampereen tuotantolaitokseen ja loput Joensuuhun.

Elokuussa 2016 käytiin Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n sekä sen tytäryhtiöiden PunaMusta Oy:n ja Sanomalehti Karjalainen Oy:n koko henkilöstöä eli noin 330 henkilöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut, joiden tuloksena kyseisten yhtiöiden koko henkilöstö päätettiin lomauttaa keskimäärin kolmeksi viikoksi vuoden 2017 loppuun mennessä. Osa lomautuksista päätettiin kuitenkin samalla voitavan korvata muilla yhdessä henkilöstön kanssa haettavilla kustannussäästöillä.

*Tavoitteenamme
on henkilöstön,
ympäristön ja
talouden kannalta
kestävä kehitys.*



TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuonna 2016 Suomen kansantalous kääntyi kasvuun. Joulukuussa 2016 Suomen Pankki ennakoi koko vuoden bruttokansantuotteen kasvuksi 1,1 prosenttia ja valtiovarainministeriö 1,6 prosenttia.

Tilastokeskuksen maaliskuun alussa julkaisemien ennakkotietojen mukaan Suomen kansantalous kasvoi 1,6 prosenttia vuonna 2016. Tilastokeskuksen suhdannetilastoihin perustuvan, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton marraskuussa 2016 julkaiseman Pohjois-Karjalan trendit -katsoituksen mukaan maakunnan yritysten liikevaihto laski vielä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 0,5 prosenttia mutta vastaavasti kasvoi vuoden toisella neljänneksellä 4,7 prosenttia niin, että vuoden alkupuoliskon kasvuluvuksi muodostui 2,2 prosenttia. Joensuun seudulla yritysten liikevaihdon kasvu oli vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla 2,6 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan vuoden kolmannella neljänneksellä maakunnan yritysten liikevaihdon kasvu oli samaa luokkaa kuin alkuvuonna eli 2,0 prosenttia.

Kansantalouden kääntymisen kasvuun ja yritysten näkyvien kohentuminen näkyivät vuonna 2016 vielä vain vähän Suomen mediamarkkinoilla. Kantar TNS:n seurannassa olevissa medioissa mediamainonta väheni vuonna 2016 yhteensä 0,2 prosenttia edellisvuodesta. Painetuissa sanomalehdissä mediamainonta laski vuonna 2016 edellisvuodesta 4,4 prosenttia. Sen sijaan verkkomediamainonta kasvoi edellisvuodesta 13,6 prosenttia.

Medialiiton helmikuussa 2017 julkaiseman Mediatalouskatsauksen mukaan media-alan koko vuoden 2016 liikevaihdon lasku hidastui Suomessa 1,3 prosenttiin. Kustannustoiminnan liikevaihdon arvo laski vuonna 2016 kokonaalokunnassa 0,4 prosenttia edellisvuoteen nähden. Vastaavasti painoalan liikevaihto laski vuonna 2016 Suomessa 3,5 prosenttia edellisvuodesta, mutta hintojen laskiessa myynnin volyymi supistui vain 0,1 prosenttia. Vientiliikevaihdon arvon vahva supistuminen jatkui, mutta kotimaan myynnin lasku hidastui. Painoalan henkilöstömäärän ennakoitaan laskeneen noin 200 henkilötyövuodella koko maassa edellisvuodesta.

YHTEISKUNTA- JA YMPÄRISTÖVASTUU

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tavoitteena on turvata pitkäaikaiset toimintaedellytykset olemalla vastuuntuntoisia suhteessa yhteistyökumppaneihimme, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Toimintamme perusta on yhteiskunta- ja ympäristövastuullisuus.

Tavoitteenamme on henkilöstön, ympäristön ja talouden kannalta kestävä kehitys. Henkilöstömme koulutuksella varmistamme, että jokainen voi omalla toiminnallaan vähentää ympäristön kuormitusta.

Otamme kaikessa toiminnassamme huomioon myös terveys- ja turvallisuusnäkökohdat.

Konsernimme tulos ja vakavaraisuus mahdollistavat vastuullisen sitoutumisen henkilöstön hyvinvointiin ja toimintakulujen hoitamiseen. Merkittävä verojalanjallemme edistää myös yhteiskunnallista hyvinvointia. Valinnoillamme voimme vaikuttaa työpaikkojen pysymiseen Suomessa.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO -KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS 2016

Konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto oli tilikaudella 77,5 miljoonaa euroa, kun se edellisellä vuonna oli 85,5 miljoonaa euroa. Kirjapainotoimialan jatkuvien toimintojen kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 57,3 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 65,3 miljoonaa euroa. Lehtitoimialan kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 24,9 miljoonaa euroa (25,1 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin liiketoiminnan muut tuotot olivat 9,6 miljoonaa euroa (vuonna 2015 1,4 miljoonaa). Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti merkittävästi konsernin emoyhtiön Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n saama myyntivoitto tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n osakkeiden myynnistä. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj myi tarroja ja etikettejä valmistavan Paperityö Oy:n koko osakekannan 1.7.2016. Kauppahinta oli 11 miljoonaa euroa, ja osakkeet vaihtoivat omistajaa kaupantekopäivänä. Kirjapainokonserni kirjasi kaupasta 8,3 miljoonan euron myyntivoiton.

Vuoden 2016 jatkuvien toimintojen liikevoitto konsernissa oli 10,5 miljoonaa euroa eli 13,5 prosenttia liikevaihdosta. Viime vuoden vastaavan ajankohdan luvut olivat 4,7 miljoonaa euroa ja 5,5 prosenttia. Lehtitoimialan liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa, edellis-

vuonna 2,2 miljoonaa euroa. Kirja- ja tarrapainot -toimialan liikevoitto oli jatkuvien toimintojen osalta 0,3 miljoonaa euroa, vuotta aiemmin 2,9 miljoonaa euroa.

Arvopaperikaupan nettotulos oli koko tilikaudella 2,8 miljoonaa euroa voitollinen (2,6 miljoonaa euroa vuotta aiemmin). Voitollinen tulos johtui pääasiassa arvopaperikaupasta saaduista myyntivoitoista.

Konsernin jatkuvien toimintojen tilikauden voitto oli 12,1 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 5,6 miljoonaa euroa. Lopetettujen toimintojen tilikauden voitto oli 0,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 0,7 miljoonaa euroa.

Tilikauden osakekohtainen tulos oli 0,99 euroa (0,50 euroa). Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,97 euroa (0,44 euroa). Lopetettujen toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,01 euroa (0,06 euroa).

Konsernin korollisen vieraan pääoman kokonaismäärä oli 11,5 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 29,9 miljoonaa euroa. Taseen korottomien velkojen määrä ilman laskennallista verovelkaa oli 9,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 korottomia velkoja oli 8,5 miljoonaa euroa.

Konsernin sijoitetun pääoman tuotto nousi 18,3 prosenttiin (edellisvuonna 10,1 prosenttia).

Konsernin bruttoinvestoinnit jatkuvien toimintojen osalta vuonna 2016 ennakkomaksuineen olivat 1,4 miljoonaa euroa eli 1,9 prosenttia liikevaihdosta (5,6 miljoonaa euroa eli 6,5 prosenttia liikevaihdosta edellisenä vuonna).

Konsernin jatkuvien toimintojen henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 407 henkilöä (416 henkilöä), joista osa-aikaisia oli keskimäärin kolme (viime tilikaudella seitsemän). Konsernin palveluksessa oli tilikauden lopussa 374 henkilöä (414 henkilöä vuotta aiemmin), joista osa-aikaisia neljä (kuusi vuotta aiemmin).

UUODEN 2017 NÄKYMÄT

Makrotalouden epävarmat näkymät vaikeuttavat merkittävästi mediamarkkinoiden kehityksen sekä ilmoitus- ja lehtimyyntitulojen ennustamista lehtitoimialalla. Samoin taloudellinen epävarmuus vaikeuttaa graafisen alan kehityksen ennustamista. Konsernin liikevaihdon ja liikevoiton arvioidaan jatkuvien liike-toimintojen osalta pysyvän vähintään vuoden 2016 tasolla.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi konsernin tulokseen.

Medialiiton helmikuussa 2017 julkistaman Mediatalouskatsauksen mukaan Suomen talous elpyy ja media-alan liikevaihto kasvaa vuonna 2017 noin puoli prosenttia. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä media-alan liikevaihdon ennakoidaan supistuvan 0,5 prosenttia, mutta vuoden toisella neljänneksellä kasvua odotetaan kertyvän jo 0,8 prosenttia. Kustannustoiminnan liikevaihdon odotetaan kasvavan noin prosentin vuonna 2017 mutta myynnin volyymin hieman supistuvan edellisvuodesta. Viimeksi ala kasvoi liikevaihdolla mitattuna vuonna 2011.

Mediatalouskatsauksen mukaan printtimedian kysyntä niin kuluttaja- kuin mainosmyynnin puolella supistuu edelleen mutta digipuolen kysynnän kasvu jatkuu. Kansainväliset suuryritykset haastavat kotimaisia mediayrityksiä kilpailtaessa etenkin digitaalisella mainosmarkkinalla. Kansainvälistynyt, kiristynvä kilpailu laskee myös mainosmyynnin yksikköhintoja. Mainosmarkkinoiden volyymin kasvu ei siten ole enää suoraan verrannollinen kotimaisten mediayritysten kasvuun. Samalla kuluttajamyynnin suhteellinen merkitys kasvaa.

Painoalan luottamuksen trendi on kääntynyt, eli yritysten luottamus on viimeisen puolen vuoden aikana kohentunut. Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin saldoluvut ovat kuitenkin edelleen negatiiviset, eli ala odottaa myynnin laskun jatkuvan lähiaikoina. Medialiiton ennusteen mukaan painoalan koko vuoden 2017 liikevaihdon ennakoidaan Suomessa laskevan 0,1 prosenttia. Hintojen laskun jatkuessa tämä tarkoittaisi myynnin volyymin kääntymistä painoalalla kasvuun.

KIITOKSET

Esitän parhaimmat kiitokseni konsernimme osakkeenomistajille, asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Koko toimivan johdon puolesta kiitän myös konsernin hallitusta, samoin kuin ammattitaitoista henkilöstöämme hyvin tehdystä työstä.

Raimo Puustinen

toimitusjohtaja



Lehtitoimialalla

MERKKEJÄ MYÖNTEISESTÄ KÄÄNTEESTÄ

Vuosi 2016 saattaa muodostua käänteentekeväksi suomalaiselle sanomalehdistölle. Viidettä peräkkäistä vuotta media-alaa kaltoin kohdellut erittäin vaikea suhdannetilanne alkoi sen aikana lopultakin hivenen helpottua. Vuoden loppua kohden mainosmarkkinat alkoivat jopa varovaisesti elpyä.





aikka koko maassa mediamainonta väheni vuonna 2016 edellisvuodesta yhä painetuissa sanomalehdissä 4,4 prosenttia, Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n lehtitoimialalla onnistuttiin kääntämään ilmoitusmyyntitulot kasvuun. Veturina tässä muutoksessa toimi Karjalainen, jonka formaattimuutos broadsheet-sivukoosta tabloidiin 15. maaliskuuta 2016 osui onnistuneeseen ajankohtaan.

Karjalaisen liikevaihto (+0,1%) ja liikevoitto (+2,4%) olivat vuonna 2016 käytännössä edellisvuoden tasolla kohentuneen ilmoitusmyynnin, edellisvuonna toteutettujen jakelujen tehostamistoimien sekä henkilösopeutusten ansiosta. Muista konsernin lehtitoimialan yhtiöistä myös Pogostan Sanomat Oy ja Keski-Karjalan Kustannus Oy onnistuivat edelleen hyvin vaikeassa toimintaympäristössä kohentamaan hivenen edellisvuodesta sekä liikevaihtoaan että liikevoittoaan.

Elokuussa 2016 käytiin koko Sanomalehti Karjalainen Oy:n henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut, joiden tuloksena päätettiin sopeuttaa yhtiön toimintoja ja kuluja vastaamaan mediamarkkinoilla vallitsevaa kysyntää lomauttamalla koko henkilöstö vuoden 2016 lopulla ja vuoden 2017 aikana yhteensä kolmeksi viikoksi. Pääsääntöisesti koko Karjalaisen henkilöstö lomautettiin vuoden 2016 aikana yhdeksi viikoksi.

TABLOIDI-KARJALAINEN HAVAHDUTTI ILMOITTAJAT

Painetun Karjalaisen uudistuminen maaliskuussa herätti siinä määrin suurta mielenkiintoa, että se vauhditti oraalla ollutta muutosta ilmoitusasiakkaiden käyttäytymisessä. Se havahdutti heidät digimurroksenkin keskellä painetun maakuntalehden edelleen ylivoimaiseen asemaan erityisesti Joen-

suun talousalueen kuluttajat selvästi tehokkaimmin tavoittavana mainosmedianana.

Painetun Karjalaisen ilmoitusmyyntitulot kasvoivat vuonna 2016 edellisvuodesta 2,5 prosenttia ja verkkoilmoitusmyyntitulot peräti 30,7 prosenttia. Konsernin muissa lehdissä ilmoitustulot kasvoivat edellisvuodesta ainoastaan Pogostan Sanomissa, 1,8 prosenttia, mutta Karjalaisen ilmoitusmyynnin merkittävä osuus koko lehtitoimialan ilmoitusmyynnistä siivitti myös jälkimmäisen kokonaisuudessaan kasvuun.

KULUTTAJAMARKKINOILLA YHÄ VAIKEA TILANNE

Kuluttajamarkkinoilla jatkui sen sijaan vaikea tilanne myös vuoden 2016 aikana sekä koko maassa että myös Pohjois-Karjalassa. Painettujen lehtien levikit olivat myös viime vuonna edellisvuosien kaltaisessa selvässä laskussa, eikä niistä koituvaa lehtimyyntitulojen laskua kyetty kompensoimaan vastaavalla digitaalisen lehtimyyntin kasvulla ja tilaushintojen korotuksilla. Sekä yhdessä Posti Oy:n kanssa toteutetut jakelujen tehostamistoimet yhteislaatikkoineen kulujen karsimiseksi että Postin yksipuolisesti toteuttamat heikennykset jakelun laadussa vähensivät osaltaan lehtitilauksia.

Karjalaisen lehtimyyntitulot vähenivät 2,9 prosenttia edellisvuodesta. Karjalaisen kokonaislevikki vuonna 2016 oli 35 435 kappaletta eli 4,4 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Yksinomaan digitilauksia tästä oli 870 kappaletta Karjalaisen digitaalisen näköislehden sisältyessä kaikkiin tilausmuotoihin.

Konsernin paikallislehdistä sen sijaan Parikkalan-Rautjärven Sanomat (+3,8%), Pogostan Sanomat (+1,6%) ja Ylä-Karjala (+0,1%) onnistuivat lehtitilauksensa vähenemisestä huolimatta lisäämään edellisvuodesta lehtimyyntitulojaan. Digitaaliset näköislehdet sisältyvät myös konsernin paikallislehtien kaikkiin tilausmuotoihin. Paikallislehtien näköislehdet julkaistaan Lukusali-alustalla, jota ylläpitää konsernin lehtitoimialaan kuuluva Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy.

Karjalaisen kokonaistavoittavuusluku (KMT 2016) oli 169 000. Kokonaistavoittavuusluku on

painetun lehden keskimääräisen numeron lukijamäärä lisättyä lehden eri digitaalisia versioita käytäneiden määrällä (netto). Kokonaistavoittavuusluku laski edellisvuodesta 5,1 prosenttia, mutta se oli vastaavasti noussut sitä edeltäneinä vuosina keskimääräistä selvästi nopeammin. Karjalaisen kokonaistavoittavuudesta 51 prosentin osuus koostuu vain digilukijoista, 30 prosenttia vain painetun lehden lukijoista ja 19 prosenttia sekä painetun että digilehden lukijoista.

DIGITAALISIA PALVELUJA KOHENNETTIIN MERKITTÄVÄSTI

Koko Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n lehtitoimialalla kohennettiin vuonna 2016 merkittävästi digitaalisia tuotteita ja jakelukanavia. Loppuvuonna 2016 Karjalainen toi verkkolehdeksiä tilaajasisältöjä, jotka aukeavat tilaajille maksutta mutta ovat muille saatavissa maksumuurin takana.

Niin ikään vuoden lopulla Karjalainen avasi verkossa So-up-blogisivuston, jolla tavoitetaan aivan

ikään yksipäiväisiksi vuoden 2017 alussa muuttuneita Pogostan Sanomia ja Parikkalan-Rautjärven Sanomia. Yhtäältä jakelun kallistuminen ja toisaalta ilmoitusasiakkaiden aiemmasta muuttuneet tarpeet ohjasivat näitä ilmestymispäiväratkaisuja. Outokummun Seutu paransi yksipäiväistymisellään merkittävästi tulokuntoaan.

Kirjapainon lehtitoimialan jokainen yksikkö laati vuoden 2016 aikana itselleen digitaalisen strategian, joita ne jalkauttavat lähivuosina.

MENESTYSTÄ KILPAILUISSA SEKÄ TASAKYMMENIÄ TÄYTEEN

Kaupunkilehti Karjalan Heili näytti koko lehtitoimialalle ja erityisesti sen paikallislehdeille erinomaista esimerkkiä digitaalisessa kehitystyössä. Heilin verkkosivujen kävijämäärä kaksinkertautui vuoden aikana, ja Sanomalehtien Liitto palkitsi Karjalan Heilin verkkosivut kaupunkilehtien vuoden 2016 parhaana sivustona. Edellisvuonna Suomen parhaaksi kaupunkilehdeksi valittu Heili sai

Lehtitoimialalla kohennettiin merkittävästi digitaalisia tuotteita ja jakelukanavia.



uusien ja perinteisestä sanomalehdestä myös vieraantuneita digisukupolven kuuluvia kohderyhmiä ja joka tarjoaa Karjalaisen ilmoitusasiakkaille myös uusia kaupallisia ratkaisuja näiden kohderyhmien tavoittamiseen.

Konsernin kaupunkilehti Karjalan Heili sekä paikallislehdet uudistivat verkkosivustojaan ja alkoivat tuottaa niihin Karjalaisen tapaan päivittäissisältöjä. Tämä avasi niille kaikille aidon mahdollisuuden verkkoilmoitusmyyntiin. Samalla tällä uudella päivittäissisällöllä täydennetään tilaajien tiedontarvetta muinakin päivinä kuin lehden ilmestymispäivinä sekä sitoutetaan lehteen uusia lukijoita.

Tämä digitaalinen kehitysharppaus palveli erityisen hyvin Outokummun Seutua, joka muuttui vuoden 2016 alusta alkaen yksipäiväiseksi, sekä niin

vuonna 2016 muutakin tunnustusta: sen toimittajan Aimo Salosen juttu arvioitiin Suomen kaupunkilehtien vuoden parhaaksi.

Karjalainen puolestaan menestyi jälleen vuonna 2016 kansainvälisessä European Newspaper Award -sivudesignkilpailussa. Karjalainen sai yhteensä kuusi ulkoasupalkintoa visuaalisen toimituksensa esimiehen Jusa Hämäläisen sekä graafikoidensa Eveliina Salomaan ja Heikki Kotilaisen suunnittelusta ja toteuttamista sivuistaan.

Pogostan Sanomille vuosi 2016 oli 50-vuotisjuhlavuosi, jota se juhlisti juhlalehdellä ja lehden historiaa luodanneella yleisötilaisuudella elokuussa.

Pasi Koivumaa

toimialajohtaja, toimitusjohtaja / vastaava päätoimittaja

Lieksan Lehden Komppania Kaupparatsuja

PETRASI LEVIKKIMYYNTIÄ

Lieksan Lehti haastoi vuoden 2016 aikana kaikkiaan neljä Keskuskoulun luokkaa, kaupungin ja paikalliset yrittäjyehdistykset sekä yritykset mukaan Komppania kaupparatsuja -kampanjaan. Kampanjan kantavana ajatuksena oli teema Nähdään hyvää lähellä, tehdään hyvää yhdessä.

Kampanja toteutettiin useassa eri osassa. Kevättalvella kaksi koululuokkaa ryhtyi myymään Lieksan Lehden tilauksia ja sitä kautta kerryttämään luokkaretkirahastojaan. Toisessa osassa koululuokat kutsuttiin mukaan lehden omaan keväiseen marketpäivään. Päivän aikana koululaiset myivät lehtitilausten lisäksi paikallisten yritysten tuotteita. Tavoitteena oli herättää luokat näkemään, että paikallisissa yrityksissä on runsaasti tuotteita, jotka sopivat luokkaretkirahastomyyntiin.

Syksyllä mukaan kutsuttiin jälleen kaksi koululuokkaa. Nämäkin toteutivat levikkimyyntiä ja lisäksi osallistuivat Lieksan Lehden marraskuiseen marketperjantaihin myymällä paikallisia tuotteita teemalla Joululahjat Lieksasta.

Kampanjan aikana oppilaat myivät useita kymmeniä Lieksan Lehden tilauksia. Lisäksi paikallisia tuotteita oli myynnissä oppilaiden repuissa ja luokkien omissa tempauksissa.

– Kampanja onnistui kaikin puolin erinomaisesti. Sen aikana paikallislehti pääsi tiiviiseen yhteistyöhön niin yläkoulun, kaupungin kuin yrittäjyehdistysten ja yritystenkin kanssa. Ja mikä myös tärkeää, kampanjassa toteutui hyvin ajatus siitä, että paikallislehti on vahva oman paikkakunnan puolestapuhuja, iloitsee Lieksan Lehden päätoimittaja **Marja Mölsä**.





Lieskan Lehtien päätoimittaja Marja Mölsä ihasteli Keskuskoulun 5B-luokan oppilaiden Jenni Ruokolaisen (vas.), Eetu Vartiaisen ja Nella Lehdon esittelemää myyntibanderollia.



PunaMustan toiminnallinen kehitys

P

unaMusta Oy:n liikevaihto vuonna 2016 oli 57,3 miljoonaa euroa, edellisenä vuonna liikevaihto oli 65,3 miljoonaa euroa. Liikevaihdon lasku johtui pääasiassa heatset-tuotannon volyymien laskusta lähinnä kotimaan markkinoilla. Sen sijaan sanomalehtituotanto kasvoi edellisvuodesta.

Yhtiön liikevoitto oli 0,3 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2,9 miljoonaa euroa. Poistot olivat 4,4 miljoonaa euroa, mikä on sama kuin vuotta aiemmin. Liiketoiminnan muut kulut olivat 9,4 miljoonaa euroa (10,2 miljoonaa euroa edellisenä vuonna).

Vuoden 2016 bruttoinvestoinnit olivat 0,6 miljoonaa euroa, vuotta aiemmin 4,5 miljoonaa euroa. PunaMusta Oy:n henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 221, vuotta aiemmin 259 henkilöä.

PAINAMISEN VOLYYMIT SUOMESSA LASKUSSA

Graafisen alan volyymit ja hintataso olivat edelleen laskussa vuonna 2016. Tilattavien aikakauslehtien kierrättäminen verotussyistä Norjan kautta aiheutti tulonmenetyksiä toimialalla osoitetuloksien poisjäämisen muodossa. Lisäksi Joensuun maantieteellisellä sijainnilla on ollut omat logistiset haasteensa liittyen Norjan kuljetuksiin. Nämä asiat vaikuttivat omalta osaltaan vuoden 2016 heatset-tuotannon volyymeihin.

Edellä mainituista syistä johtuen PunaMustassa käytiin vuoden 2016 aikana yhteistoimintaneuvottelut kulujen sopeuttamiseksi. Vuoden lopussa henkilöstömäärä oli 38 henkilöä pienempi kuin vuotta

aiemmin. Positiivisena asiana voidaan pitää sanomalehtituotannon volyymien selvää kasvua.

Alan vaikeudet heijastuivat vuoden aikana uusina velkasaneerausjärjestelyinä sekä yhden heatset-toimijan konkurssina. Heatset-tuotannon osalta Suomessa eletään edelleen voimakkaan rakennemuutoksen aikaa.

PUNAMUSTAN SANOMALEHTI- TUOTANTO KASVUSSA

Kirjapainokonsernin painotoimialalla sanomalehtituotanto kasvoi vuonna 2016 ja kasvu jatkuu edelleen. Tuotantoon saatiin lisää lehtiä ja mainospainotuotteita. Uuden sanomalehtikoneen myötä painolaatu ja tehokkuus on parantunut merkittävästi.

Myös suurkuvatuoannon volyymit kasvoivat edelleen ja tavoite on saada selvää kasvua myös alkaneena vuonna.

PAPERITYÖ OY MYYTIIN

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj myi tarroja ja etikettejä valmistavan tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n koko osakekannan 1.7.2016, ja kaupasta kirjattiin merkittävä myyntivoitto. Aiemmin konsernin talousraportoinnissa Paperityö Oy:n tulos oli osa Kirja- ja tarrapainot -segmenttiä, mutta kaupan myötä tarrapainoliiketoiminnasta luovuttiin.

Vuoden 2017 alusta alkaen konsernissa otettiin Painotoimiala-nimi käyttöön entisen Kirjapainotoimiala-termin sijaan.

LAAJAT PALVELUKOKONAISUUDET

Kyky kehittää uusia palveluja perinteisen printin tueksi muodostuu yhä tärkeämmäksi liiketoimin-

naksi, mikä asettaa myös aivan uusia vaatimuksia myynnille. On pystyttävä tarjoamaan asiakkaille yhä helpomman tavan julkaista ja lukea erilaisia digijulkaisuja kaikilla julkaisualueilla. Samoin PunaMustan verkkokauppaa kehitetään jatkuvasti toimivammaksi myyntikanavaksi, ja järjestelmiä kehitetään yhdessä asiakkaiden järjestelmien kanssa. Tämä luo merkittävän haasteen, mutta myös mahdollisuuden PunaMustalle.

YMPÄRISTÖ- JA LAATUASIOILLA ON MERKITYSTÄ

PunaMusta Oy:ssä on sitouduttu noudattamaan ympäristölainsäädäntöä ja kestäväen kehityksen periaatteita.

Yhtiön laatu- ja ympäristöasioita johdetaan ISO 9001- ja 14001- standardien vaatimusten mukaisesti. Teknisen ja toiminnallisen laadun perustana ovat asiakkaiden odotukset sekä lait ja asetukset, joten kehitämme jatkuvasti ympäristö- ja laatuasioita. Suuri osa asiakaskunnastamme on erittäin kiinnostunut näistä asioista.

PunaMusta Oy:ssä arvioidaan säännöllisesti liiketoiminnan ympäristövaikutuksia ja merkittävimmille ympäristövaikutuksille laaditaan vuosittain kehitysohjelmia.

Yhtiölle on myönnetty Joutsenmerkki eli Pohjoismainen Ympäristömerkki, joka kertoo sitoutumisesta ympäristökuormituksen minimoimiseen. Ympäristömerkki kattaa sekä aikakauslehtien että mainospainotuotteiden tuotannon. PunaMustalla on myös puun hallintaketjun sertifiointi (CoC = Chain of Custody), joka oikeuttaa käyttämään kaikissa painotöissä PEFC-merkkiä. PEFC-merkityn tuotteen valmistamiseen käytetty puuraaka-aine on peräisin kestäväällä periaatteella hoidetuista – sertifioituista metsistä. Suomen metsistä noin 85 prosenttia, mutta maailman metsistä vain noin 10 prosenttia on sertifioituja. PunaMustalla on myös Avainlippu-merkin käyttöoikeus, joka kertoo, että tuote tai palvelu työllistää ja on tuotettu Suomessa.



TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Graafisen alan tilanne tulee jatkumaan vaikeana laskeneista volyymeistä ja alhaisesta hintatasosta johtuen. Tilattavien lehtien kierrätys Norjan kautta jatkuu ja vaikeuttaa etenkin Joensuu-tuotantolaitoksen toimintaa logistisista syistä. Tilikaudella 2017 sanomalehtituotannon ja suurkuvatulostuksen volyymien arvioidaan edelleen kasvavan, ja tästä syystä liikevaihdon arvioidaan hieman kasvavan edellisvuodesta. PunaMustan kannattavuuden arvioidaan pysyvän vähintään edellisvuoden tasolla vuonna 2017.

Jari Avellan
*toimialajohtaja,
toimitusjohtaja*



HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

Johtamisen ja esimiestyön laadun kehittäminen ja tasalaatuisuuden varmistaminen ovat olleet konsernissamme tavoitteena jo useamman vuoden ajan. Esimiesten tärkeä tehtävä on toimia vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa, ja toimia valmentajina työntekijöiden motivaation johtajina.

Keväällä 2016 käynnistettiin laaja esimiespassi-koulutuskokonaisuus, joka on otettu ilolla vastaan.

Esimiesvalmennusta suunniteltaessa otettiin huomioon myös vuoden 2015 henkilöstötutkimuksen tuloksien pohjalta nousseet kehittämiskohteet, jotka useamman työyksikön osalta koskivat tiedonkulkua ja rakentavaa palautteenantoa. Näihin teemoihin on etsitty ratkaisuja vuorovaikutus- ja viestintäkoulutuksella. Lisäksi talouden tunnuslukujen ymmärtäminen, ja sen mukaisesti liiketoiminnan operatiivisten toimenpiteiden johtaminen sekä monipuolinen työläinsäädäntöosaaminen kuuluvat jokaisen esimiehen toimenkuvaan.

SOPEUTTAMISTOIMIA KIRJAPAINOKONSERNISSA

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernissakaan ei ole vältytty yhteistoimintaneuvotteluilta. Vuoden 2016 alussa päättyivät PunaMustan laajat yhteistoimintaneuvottelut, joiden jälkeen sopeuttamistoimenpiteet koskivat kaikkia osastoja ja niiden jälkeen henkilöstömäärä laski 28 henkilöllä. Suurta henkilöstömäärää koski myös konsernissa loppukesästä käydyt lomautuksia koskevat yhteistoimintaneuvottelut, jotka vaikuttavat osin vielä vuonna 2017.

LAINSÄÄDÄNNÖN JA SOPIMUS-NEUVOTTELUIDEN OSALTA TULLEET PAINEET

Kilpailukyky sopimuksen mukainen työajanpidennys, ja siihen liittyvät neuvottelut henkilöstön kanssa veivät syksyllä kaikissa yhtiöissä paljon aikaa. Hyvän yhteistyön avulla saavutettiin kuitenkin yksimielisyys kaikissa työyksiköissä.

Työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelema työaika-uudistus ja siihen liittyvät muutokset sekä kompensatiot edellyttivät lukuisia paikallisia neuvotteluita syksyn 2016 aikana. PunaMustan kirjatyöntekijöitä koskeva laaja työaika-uudistus tuli voimaan helmikuun 2017 alusta. Siihen liittyvistä ehdoista ja muutoksista sovittiin paikallisesti.

UUSI JÄRJESTELMÄ HR-TOIMINTOJEN TUEKSI

Odotettu uudistus sekä henkilöstöjohtamisen että henkilöstöhallinnan näkökulmasta on uuden HR-Master-järjestelmän käyttöönotto, jota varten projektityötä on palkkahallinnossa tehty kesästä 2016 lähtien. Koko henkilöstön käyttöön tarkoitettu uusi HR-järjestelmä otetaan konsernissamme käyttöön maaliskuussa 2017.

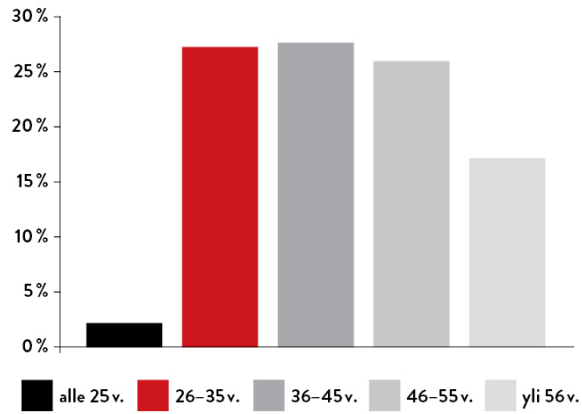
Järjestelmän avulla henkilöstöhallinnan prosesseja saadaan tehostettua ja muutettua sähköiseen muotoon. Sen avulla voidaan hallinnoida työsuhteeseen liittyviä prosesseja, kuten osaamisen hallinta ja tavoitejohtaminen.

HR-Masterin henkilökohtainen näkymä avaa mahdollisuuden seurata omaan työsuhteeseen liittyviä tietoja, esimerkiksi työtehtävään, työvälineisiin ja työssä kehittymiseen liittyen. Järjestelmä lisää myös automaattiraportointia, mikä auttaa myös päivittäistä operatiivista johtamista.

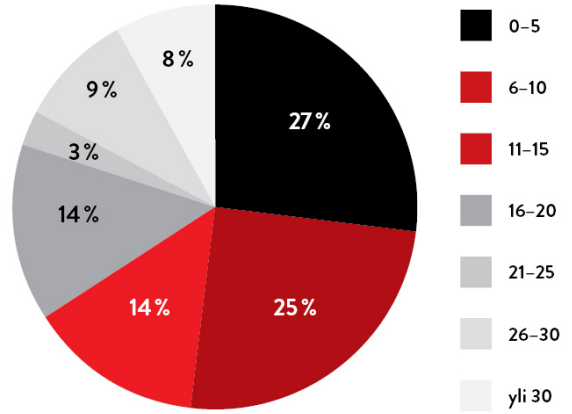
OSAAMISEN LAAJENTAMISTA JA KOKONAISUUDEN HALLINTAA

Konsernipalveluissa on kehitetty laaja-alaisesti eri asiantuntijoiden osaamista ja samalla mahdollistettu tehtävien uudelleenjärjestelyt. Uudet vastuualueet tukevat monen toimihenkilön ammatillista kehittymistä. Innostuneet, itseään kehittävät ja jatkotutkintoja suorittavat asiantuntijat ovat todellinen voimavara konsernissa.

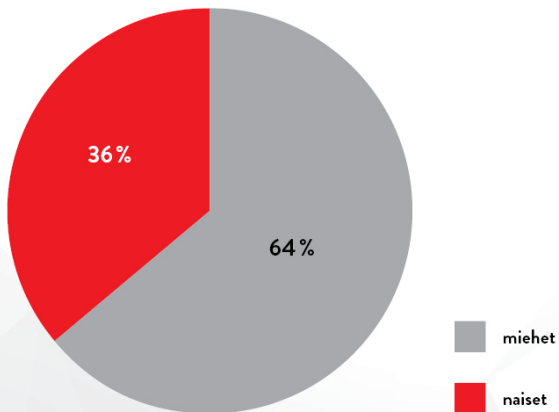
IKÄRAKENNE



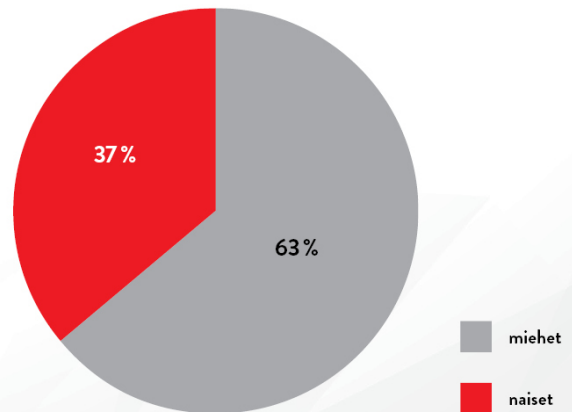
PALVELUSVUODET



SUKUPUOLIJAKAUMA (koko henkilöstö)



SUKUPUOLIJAKAUMA (esimiehet)



PunaMusta näkyy

HELSINGIN JUHLAVIIKOILLA





Vuosittain järjestettävä Helsingin juhlatiikot on Suomen suurin monitaidefestivaali. Juhlatiikot tarjoaa yleisölleen monenlaisia taide-elämyksiä: esittävää taidetta, konsertteja, kuvataidetta ja kaupunkitapahtumia.



H

elsingin juhlatiikot on maamme festivaaleista vanhimpia ja kävijämäärältään niin ikään suurimmasta päästä. Vuonna 2018, siis ensi vuonna, tapahtuma täyttää pyöreät 50 vuotta. Viime vuonna Juhlatiikkojen tapahtumissa kävi yli 200 000 ihmistä.

Elo-syyskuun vaihteessa tämä Suomen suurin monitaidefestivaali täyttää jälleen kerran Helsingin monipuolisella ohjelmallaan. Rungas pariviikkoinen kokonaisuus esittelee tapahtumia klassisesta musiikista pop- ja maailmanmusiikkiin, teatterista nykytanssiin, kuvataiteesta elokuvaan ja lasten tapahtumiin.

Mikä sitten on Helsingin juhlatiikkojen suosion ja pitkän iän salaisuus, Juhlatiikkojen markkinointi- ja viestintäpäällikkö **Elina Hankkio**?

– Salaisuus menestykselle on meidän hyvin monipuolinen ohjelmamme. Tarjoamme jokaiseen makuun jotakin, aina korkeakulttuurista populaarin kautta upeisiin kaupunkitapahtumiin. Pyrimme myös rikkomaan rajoja. Jokainen varmaan löytää Juhlatiikoilta mieluista sisältöä, Elina Hankkio sanoo.

– Meillä on pääsymaksullisia tapahtumia, mutta on myös valtavasti maksuttomia tapahtumia, joita haluamme tarjota kaupunkilaisille. Tuomme keskelle kaupunkia kulttuuria ja taidetta, joka tavoittaa monenlaista yleisöä. Siitä lähdemme, että taide kuuluu kaikille, ja sitä haluamme korostaa ohjelmistossamme.

Uudistaminen ja ajan hermolla oleminen on Helsingin juhlatiikoille tärkeää.

– Nämä asiat ovat tosi tärkeitä myös markkinoinnin näkökulmasta. Olemme saaneet hyvää asiakaspalautetta tyytyväisyyssmittauksissa. Sisällön kanssa tehdään valtavasti työtä ympäri vuoden. Pystymme tuomaan tapahtumaa myös maailmalta juttuja, jotka oikeasti kiinnostavat ja ovat ajankohtaisia, Elina Hankkio toteaa.



Suuren suosion saanut Taiteiden yö kuuluu merkittävänä palasena Helsingin juhlatuotantoon.

– Minun mielestäni Taiteiden yö on meidän yksi tärkeimpiä lippulaivojamme. Siinä halutaan tarjota taidetta kaikille, Elina Hankkio kertoo.

Mikä sitten on Elina Hankkion oma suosikki Helsingin juhlatuotanto?

– Olen vannoutunut Huvila-telttä-fani. Huvila-telttä on Juhlatuotannon sydän, ja sille minun oma sydämeni sykkii valtavasti. Siellä on sisältöä laidasta laitaan.

Helsingin juhlatuotanto ja PunaMusta ovat tehneet yhteistyötä jo muutaman vuoden ajan. Yhteistyö on koko ajan tiivistynyt. Nykyisin PunaMusta tekee Juhlatuotantolle kaiken sen tarvitseman paperisen materiaalin, muun muassa Helsingin Sanomien väliin aikanaan tulevan liitteen.

Myös PunaMustan suurkuvatuotanto oli mukana yhteistyössä jo viime vuonna ja tänä vuonna vielä laajemmin. Tapahtumapaikoilla ja Helsingin katukuvassa näkyy PunaMustassa valmistettuja banderolleja ja muita juhlatuotantotuotteita.

– Yhteistyö PunaMustan kanssa on ollut tosi hienoa. Kanssamme työskentelee erittäin osaava painotalo ja sen erittäin kivat ihmiset. On hienoa tehdä yhteistyötä osaavan suomalaisen yrityksen kanssa, Elina Hankkio sanoo.

Hankkion mukaan PunaMusta toteuttaa Juhlatuotantoklubista lähtien paljon näkyvää visuaalisuutta näyttävyyttä tapahtumapaikoilla.

– Viime vuonna yhteistyömme nousi ihan uudelle tasolle. PunaMustan suurkuvatuotannolta saimme paljon juhla-alueelle uusia näkyvyselementtejä. Yhteistyötämme PunaMustan kanssa on tarkoitus jatkaa ja kehittää vielä entisestään, Elina Hankkio kertoo.



*Yhteistyö
PunaMustan
kanssa on ollut
tosi hienoa.*



ILO- SAARI- ROCK

tekee Joensuun kesästä kesän

Joensuussa järjestettävä kesäinen Ilosaarirock vetää kaupunkiin vuosi toisensa perään kymmeniätuhansia ihmisiä. Ilosaarirock on pysynyt vuodesta toiseen yhtenä Suomen suurimmista festivaaleista.

Ilosaarirockin ilmapiiri, sen monipuolinen ohjelma ja toimivat järjestelyt miellyttävät vuosi toisensa perään niin festivaalilla käyvää yleisöä kuin siellä esiintyviä artistejakin.

Ilosaarirock on valtakunnallisesti tunnetuin, joka vuosi järjestettävä tapahtuma Pohjois-Karjalassa. Tulevana kesänä se järjestetään kolmepäiväisenä musiikkitapahtumana tutulla paikalla Joensuun Laulurinteellä. Kolmipäiväinen se on ollut toki viime vuodetkin, mutta nyt takavuosien perjantain kahden telttatapahtuman sijaan koko Laulurinne on festivaalialuetta. Kaikkiäällä soi perjantaista alkaen päälavaa myöten.

Ensi kesänä kolmipäiväiseksi muuttuneelle festivaalille odotetaan yli 50 000 kävijää. Ilosaarirock on melkoinen piris-

tysruiske myös Joensuun alueen taloudelle. Kun vieraiden tuomaa rahamäärää viimeksi tutkittiin vuonna 2013, silloin päädyttiin reiluun 10 miljoonaan euroon. Nyt tuo rokkituristien jättämä rahamäärä lienee yhden viikonlopun aikana jo aika lailla suurempi.


Mikä sitten tekee Ilosaarirockista niin vetovoimaisen? Sitähän se ei aina ole ollut. 2000-luvulla festivaalin suosio on kuitenkin ollut lähes takuvarmaa.

– Suosion pohja on luotu silloin, kun rahaa ei ollut. Ja kun oli velkaa, oli pakko keksiä persoonallisia ratkaisuja, jotka eivät paljon maksa. Piti keksiä keinoja, millä saadaan ihmiset viihtymään. Ilosaarirockista tuli semmoinen ihmisläheinen juttu. Me nykyiset tekijät jatkamme sitä perintöä. Olemme tehneet ja teemme edelleen omannäköistä, persoonallista tapahtumaa, sanoo Ilosaarirockin vastaava tuottaja **Petri Varis**.



YHTEISTYÖ-
TARINA





*On kuitenkin pidettävä
oma pää. Ei pidä lähteä
hötkyilemään.*



– Koko ajan on silti mietittävä uudistamista ja tehtävä työtä viihtyisyyden eteen. Asiakaspalautteet huomioidaan säännöllisesti.

Koko ajan on pidettävä tuntosarvet pystyssä myös tarjolle tuotavan musiikin suhteen. On seurattava ajan virtauksia.

– Nykyisin se on aika helppoa. On useita konsteja seurata, mikä artisti milloinkin on kuuma. On erilaisia palveluita kuten nyt esimerkiksi YouTube ja Spotify, joista näkee heti, mitä ihmiset milloinkin kuuntelevat, Varis toteaa.

– On kuitenkin pidettävä oma pää. Ei pidä lähteä höttyilemään, jos joku dj-artisti on hetken kuuma nimi.

Rockfestivaaleille pitää löytää koko ajan myös uusia kävijöitä. Se tarkoittaa usein myös uusia artisteja.

– Musiikin kuuntelussa on tapahtunut suuri muutos. Nuoremmilla eivät genererajat ole niin tarkkoja kuin vanhemmilla ihmisillä. Nuoret voivat yhtä lailla pitää samanaikaisesti räpistä, metallista tai iskelmästä. Bänditkin sokevat nykyään kaikkia genrejä keskenään. Vaikea uusien

bändien kohdalla on edes määritellä, mitä musiikkia ne esittävät. Hyvä niin.

Ongelmia järjestäjille aiheuttavat artistien koko ajan kallistuvat hinnat. Se koskee niin kotimaisia kuin ulkomaisia-kin esiintyjiä.

– Jos Spotifyssa lähtee joku biisi soimaan, hinta nousee nopeasti.

– Myös tapahtumia on tolkuttoman paljon. Aina on joku, joka maksaa. Suomessa tapahtumia on paljon, ja tässä kilpaillaan vielä Keski-Euroopan tapahtumien kanssa.

Ilosaarirock on yksi Suomen vanhimmista rockfestivaaleista. Ensimmäinen järjestettiin vuonna 1971. Kohta joensuulainen musiikkijuhla saavuttaa puolen vuosisadan rajapyykin. Musiikki ei ole oikein koskaan tuntenut rajoja.

– Ei tämä milloinkaan ole ollut mikään tietyn musagenren festari. Täällä on ollut alusta lähtien metallia, rockia, poppia ja jazzia, Petri Varis luettelee.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino, PunaMusta ja Karjalainen ovat tehneet vuosikausia yhteistyötä Ilosaarirockia järjestävän Joensuun Popmusikoiden kanssa.



EHDOTTOMASTI LISÄÄ MARKKINOINTIA

Puhujina ovat kokenut markkinoinnin kummitäti ja puhetyöläinen **Anne Korkiakoski**, Kotimaan katsaus-videosarjan isä, Mediatoimisto Toinen PHD:n luova johtaja **Jani Halme** sekä avaruustieteen emeritusprofessori **Esko Valtaoja**. Kysymyksessä on tammikuinen Slap-seminaari ja paikka Joensuun kaupunginteatterin iso näyttämö sekä sen katsomo.

Kaikki kolme seminaarissa esiintynyttä puhujaa puhuivat tärkeää asiaa historian toisessa Slap-seminaarissa. Näin kiittelivät seminaarin noin 200 osanottajaa. Seminaari on löytänyt paikkansa Joensuun talvessa. Sen järjestelyistä ovat vastanneet Sanomalehti Karjalainen, PunaMusta sekä mainostoimisto Fabrik.

Mistä sitten alun perin idea hienoon tapahtumaan? Eräänlaisia seminaarin isiä ovat Karjalaisen markkinointijohtaja **Mikko Tiainen** sekä Fabrikin toimitusjohtaja **Perttu Kouvalainen**.

– Pääkaupunkiseudulla ja isommissa kaupungeissa on paljon vastaavia tilaisuuksia, mutta ei meidän maakunnassamme ensimmäistäkään, joka koskisi samanaikaisesti myyntiä, markkinointia ja mediaa, ja vieläpä niin, että siellä on tietoa jakamassa korkeatasoiset puhujat sekä kiinnostava ohjelma, Mikko Tiainen kertoo seminaarin lähtökohdista.

Slap-seminariinkin osallistui runsain määrin joensuulaisia yrittäjiä eri toimialoilta.

– Slap-seminaareihin on osallistunut lähes parisataa ihmistä. Mietimme, että on helpompi tuoda tänne kolme puhujaa kuin viedä 200 ihmistä Helsinkiin. Koimme asian myös niin, että ei meitä pohjoiskarja-



On helpompi tuoda tänne kolme puhujaa kuin viedä 200 ihmistä Helsinkiin.

laisia auta kukaan muu kuin me itse. Siksi meidän on itse aktivoituttava markkinointiasioissa, Tiainen toteaa.

Osallistujat saivat antaa järjestäjille palautetta tapahtumasta. Palautetta tuli, ja lähes poikkeuksetta erittäin hyvää, tai vähintäänkin hyvää.

Tällä kertaa saatiin vastauksia päivänpolttaviin kysymyksiin, niihin kysymyksiin, mikä tekee tuotteesta halutun ja kuinka rakennetaan kansainvälisesti menestyvä brändi.

Anne Korkiakoski tunnetaan napakoista lausunnoistaan. Niitä tarjottiin Slap-seminaarissakin, kun hän

esitteli tosiasioita suomalaisten yritysten markkinointiongelmista ja tehottomuudesta verrattuna läntiseen naapurimaahamme. Korkiakoski oli sitä mieltä, että markkinointi tulee nähdä investointina, ei kulueränä.

Seminaarin osallistujat panivat Korkiakosken puheet korvan taakse ja lupasivat seminaarijärjestäjille tulleiden palautteiden mukaan parantaa tässä suhteessa tapansa.

– Budjetit markkinoinnin osalta pitäisi vähintäänkin tuplata, sanottiin yhdessä palautteessa.

– Aion tuplata markkinointibudjetin, kertoi toinen osanottaja palautteessaan.

Toisen luennoitsijan, Jani Halmeen, nimi on viime aikoina ollut julkisuudessa, kun hän on tilannut itselleen yli 160 suomalaista paikallislehteä. Hän julkaisee Twitter-tilillään Kotimaan katsaus -nimistä videosarjaa ja lukee niissä uutisia Suomen eri paikallislehdistä. Halme kertoi seminaarissa hyvän tarinan merkityksestä markkinoinnissa. Halmeen mukaan hyvässä tarinassa on aina kolme pääelementtiä: päähenkilö, sankari ja vastustaja.

Myös markkinoinnissa tätä Halmeen pyhää kolminaisuutta voidaan hyödyntää. Kuluttajat asetetaan tarinan sisään sankarin rooliin, ja heidän tehtävänsä on auttaa päähenkilöä eli tuotetta menestymään. Halmeen ideat otettiin myös ilolla vastaan.

– Enemmän tarinan kerrontaa, totesi yksi osallistujista.

– Lisää tarinoita ja budjettia, totesi toinen.

Esko Valtaoja ei luennossaan menneitä haikailut. Ennen ei tosiaankaan kaikki ollut paremmin. Hän totesi, ettei ole koskaan kaivannut punainen tupa ja perunamaa -tyylistä perisuomalaista idylliä. On hän silti välillä ajatellut jatkuvan terrorismiuutisoinnin keskellä maailman olevan kaotillisempi paikka kuin vaikkapa viime vuosisadalla.

– No, viime vuosisadallakin oltiin, jos oikein tarkkaan mietitään, kaukana maailmanrauhasta. Näin Valtaoja asiaa pätkäili. Valtaojan viesti oli siinä, että ei pidä koko ajan keskittyä ajattelemaan, kuinka asiat ovat pielessä. Näin valumme negatiivisen ajattelun kierteeseen. Tämmöisestä ei Valtaojan mukaan seuraa mitään kovin hedelmällistä?

– Esko Valtaoja oli hyvä puhuja ja esitys oli viihdyttävä, kertoi yksi mukana ollut.

Slap-seminaarille on jatkoa luvassa. Kolmas Slap on tulossa, ja päiväkin on jo tiedossa. Se on 18. tammi-kuuta 2018.



YHTEISTYÖ-
TARINA





JOHTAMISEN MOTIVAATIOSTA

motivaation johtamiseen

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n talous- ja kehitysjohtaja **Marjut Kurvinen** esittelee muovista työhyvinvointikorttiaan. Siinä lukee, että kortinhaltija on suorittanut työmarkkinajärjestöjen hyväksymän työhyvinvointikorttikoulutuksen. Kortin on myöntänyt Työturvallisuuskeskus.

Kortti on vain yksi osa konsernin laajaa käynnissä olevaa esimieskoulutusta, johon osallistuu noin 40 kirjapainokonsernin ja Kauppahuone Laakkonen Oy:n sekä Yrjö Laakkonen Oy:n esimiestä.

– Halusimme laadukkaan ja kattavan koulutuksen esimiehillemme, ja yhteistyökumppaniksi valitsimme Itä-Suomen yliopiston.

Koulutuskokonaisuuden koordinoinnista ja suunnittelusta on vastannut **Arttu Puhakka** Itä-Suomen yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelu Aducatesta.



Puhakka itse käyttää itsestään ammattinimikettä ratkaisukeskeinen valmentaja.

– Emme halua tarjota niinkään valmiita vastauksia vaan enemmänkin uusia oivalluksia, ratkaisukeskeistä johtamista tutkinut Arttu Puhakka kertoo valmennuksesta.

– Esimiehille on esitelty tieteeseen pohjautuvia tutkimustuloksia ja ratkaisuja, joista on hyötyä johtamisessa. Lisäksi valmennuksissa on opiskeltu asioita, joiden on todettu toimivan muissa työyhteisöissä. Näitä on käyty läpi pienryhmäkeskusteluissa ja pohdittu, kuinka ne toimisivat meidän työyhteisöissä.

Esimies- ja johtamistaidot sisältävät monia osa-alueita ja valmennuksen osa-alueet koostuvat viestintätaidoista ja digimyyntin johtamisesta palautteenantoon ja talousosamisesta työlainsäädännön hallintaan.

Koulutus on laajuudessaan ensimmäinen konsernissa, ja kaikki esimiehet ovat olleet hyvin aktiivisina mukana.

– Mukana on ollut hyvin osallistuva porukka. Olemme käyneet monia mielenkiintoisia keskusteluja, Arttu Puhakka kehuu valmennettaviaan.

Puhakka itse on kokenut tämänkertaisen valmennuksen erityisen mielekkääksi, koska Pohjois-Karjalan Kirjapaino on valinnut valmennusprosessissa laajemman ja pidemmän kokonaisuuden.

– Olen havainnut, että valmennuksessa on parasta käyttää lyhyempiä, mutta useampia jaksoja. Näin oppiminen lähtee paremmin liikkeelle.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin henkilöstön kehittämispäällikkö **Lotta Naumanen** on samaa mieltä.

– Uuden oppiminen ja esimieskokemuksella hankitun osaamisen yhdistäminen tehostuu, kun koulutus järjestetään pienemmissä osa-alueissa. Lisäksi jokaisessa koulutuksessa teeman mukaisia asioita harjoitellaan käytännössä ja keskustellaan pienryhmissä, omien tuttujen kollegoiden kesken, Lotta sanoo.

Onko johtaminen muuttunut vuosien mittaan, Arttu Puhakka?

– On, jos isoja linjoja haetaan. Aikaisemmin johtaminen on ollut enemmän tuotantolähtöistä.



Ihmisen tulisi kohdata toinen ihminen, näin aivotkin ovat parhaassa mahdollisessa käytössä, muuten aivot eivät aktivoitu.

Nykyään rakentavan ja vahvistavan palautteen avulla ihmisten johtaminen korostuu entistä enemmän, Puhakka kertoo.

– Onhan toki ihmiset ennenkin huomioitu. Vanhan ajan patruunat pitivät hyvää huolta omista joukoistaan.

Viime vuosien kuumin puheenaihe johtamiskeskusteluissa on ollut aivotutkimus, Puhakka mainitsee.

– Ihmisen tulisi kohdata toinen ihminen, näin aivotkin olisivat parhaassa mahdollisessa käytössä, muuten aivot eivät aktivoitu, Puhakka painottaa.

Screenin välityksellä työskenteleminen ei korvaa henkilökohtaista kanssakäymistä.

Uusimmat aivotutkimukset vahvistavat sitä, miten tärkeä ihmiselle on vuorovaikutus. Vuorovaikutus on johtamisessakin tärkeätä, ja juuri vuorovaikutusta on valmennuksessa korostettu.

– Vaikeita ratkaisuja ratkaistaessakin tarvitaan vähintään kahdet aivot. Samoin esimiestyössä, kaikki tilanteet ratkaistaan aina vuorovaikutuksessa, Arttu Puhakka toteaa.



Lemminkäinen Talo tekee Joensuusta suurta

Rakennamme toimi- ja tuotantotiloja, jotka kestävät sukupolvelta toiselle. Suunnittelemissamme työympäristöissä on viihtyisät ja muunneltavat tilaratkaisut. Asuntorakentamisessamme valttejamme ovat asuntojen laatu ja sijainti hyvien liikenneyhteyksien ja palveluiden läheisyydessä.

Näin kertoo toiminnostaan Lemminkäinen Talo Oy verkkosivuiltaan.

– Kyllähän me haluamme olla myös Joensuun alueen paras tuottaja tällä rakentamisen sektorilla. Ilman muuta alan ykkönen, sanoo Lemminkäinen Talo Oy:n aluepäällikkö **Pertti Sivonen**.

Joensuu kasvaa vauhdilla. Siitä kertovat kaupungin katukuvassa näkyvät useat nostokurjet. Yhtenä kaupungin kasvattajana toimii myös Lemminkäinen Talo Oy. Se on valmistanut Joensuuhun asuntoja, uusia päiväkoteja ja uusia kouluja. Ja valmistaa edelleen. Omana asuinrakennuskohteenaan se rakentaa lähitulevaisuudessa useitakin asuinrakennuksia Joensuun Vehkalahteen. Itse asiassa Vehkalahteen koko peltoalue on Lemminkäisen oma kohde. Sinne valmistuu niin kerrostaloja kuin luhtitalojakin. Ensimmäinen kohde valmistuu tämän vuoden elokuussa. Urakointikohteena Lemminkäisellä on parhaillaan menossa mittava Nepenmäen koulun rakentaminen

sekä settlementiasunnot Joensuun Penttilän kaupunginosassa.

Omana, mittavana kohteenaan Lemminkäinen Talo Oy on jo ehtinyt rakentaa Joensuun Rantakylään kokonaisen niin sanotun Skilan alueen. Sinne valmistui peräti seitsemän kerrostaloa ja viisi luhtitaloa.

Upouusia asuntoja syntyy Joensuuhun tiiviiseen tahtiin. Miten ne sitten tekevät kauppansa, ja mistä niihin riittää aina uusia asukkaita?

– Kauppa käy koko ajan varsin mukavasti. Asukkaat tulevat näihin kohteisiin kuka mistäkin. Paljon on paluumuuttajia pääkaupunkiseudulta. Myös maaseudulta muutetaan paljon Joensuuhun. Iäkäämmät ihmiset taas etsivät itselleen helpompaa asumismuotoa, kertoo asuntomyyjä **Marju Jassu-Kukkonen**.

Aluepäällikkö Pertti Sivosen mukaan rakentaminen on nyt jopa lisääntymään päin Joensuussa. Itä-Suomen yliopisto keskittää opettajankoulutuksen Joensuun kampukselle. Näin ollen Savonlinnan opiskelijat siirtyvät Joensuuhun ja asunnontarve on ilmeinen.

On se vaan niin, että kyllä Karjalainen on se ykkösmedia tällä alueella.

– Minun henkilökohtainen mielipiteeni on se, että rakentamisessa ei Joensuussa ole edes ollut missään vaiheessa varsinaista lamaa. En tiedä milloin se sitten tulee, Pertti Sivonen toteaa.

Lemminkäinen Talo Oy on tehnyt pitkään yhteistyötä Karjalaisen kanssa.

– Siihen tarvitaan hyviä yhteistyökumppaneita, että ollaan oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Yhteistyö Karjalaisen kanssa on ollut kaiken aikaa erittäin hyvää ja antoisaa, Marju Jassu-Kukkonen sanoo.

– On se vaan niin, että kyllä Karjalainen on se ykkösmedia tällä alueella. Se näkyy asuntokaupassamme, kun on ollut ilmoitus Karjalaisessa.

Marju Jassu-Kukkonen muistelee, kuinka vielä ihan muutama vuosi sitten vanhemmat ihmiset tulivat katsomaan asuntoa Karjalainen kainalossa. Ilmoituksesta he näyttivät, minkä kohteen he halusivat omakseen.

Lemminkäinen käyttää kaikkia Karjalaisessa käytössä olevia ilmoitusmuotoja niin paperisessa kuin digilehdessäkin.

Rakennettavia kerrostaloja on pääosin mainostettu broadsheet-liitesivuna, mutta viime vuosina Lemminkäinen on hyödyntänyt monipuolisesti eri mainosvaihtoehtoja niin kanta-Karjalaisessa kuin sähköisissä välineissäkin.

Printtilehdessä sen liitesivu on noin kerran kuussa. Sen lisäksi Lemminkäisen Talon ilmoituk-

sia on sekä etu- ja tekstisivuilla. Printissä Lemminkäinen käyttää myös erikoismainospaikkoja.

Karjalaisen verkossa sillä on säännöllistä display- eli bannerimainontaa Paratibanneripaikalla, eli paikalla, joka näkyy heti, kun Karjalaisen verkkolehti avautuu.

Lemminkäinen on näkynyt myös verkko-Karjalaisen sivustolle tultaessa videomainoksena ja näköislehdessä kokosivuna.

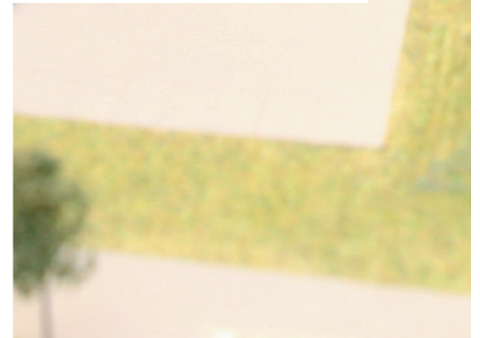
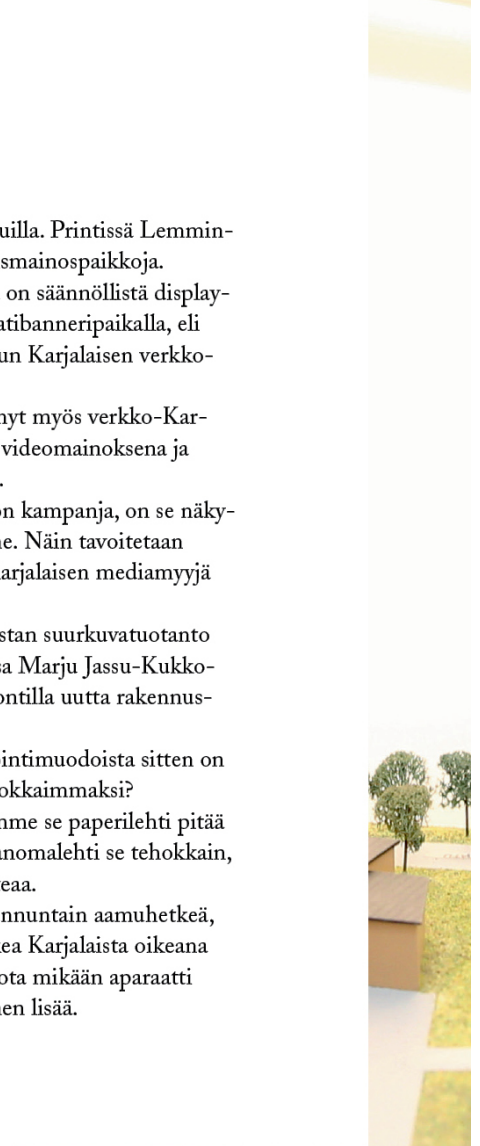
– Kun Lemminkäisellä on kampanja, on se näkyvissä kaikissa välineissämme. Näin tavoitetaan kaikki silmäparit, kertoo Karjalaisen mediamyyjä **Seija Voutilainen**.

Viime keväänä PunaMustan suurkuvatuotanto painoi pressut telttaan, jossa Marju Jassu-Kukkonen esitteli Vehkalahden tontilla uutta rakennuskohdetta.

Mikä se näistä markkinointimuodoista sitten on osoittautunut kaikkein tehokkaimmaksi?

– Ehkä meidän alueellamme se paperilehti pitää edelleen pintansa. On se sanomalehti se tehokkain, Marju Jassu-Kukkonen toteaa.

– Ei mikään voita sitä sunnuntain aamuhetkeä, kun saa juoda kahvia ja lukea Karjalaista oikeana lehtenä. Ei sitä paperiversiota mikään aparaatti voita, Marju Jassu-Kukkonen lisää.





V

uoden 2016 loppupuolella, tarkemmin 30. marraskuuta, aloitti toimintansa Sanoma-lehti Karjalainen Oy:n kustantama uusi blogiyhteisö. Karjalaiselle ja mediamyyntin asiakkaille So-Up-blogiyhteisö tarjoaa mielenkiintoisen mahdollisuuden tavoittaa uusia kohderyhmiä perinteisen paperilehden lukijoiden lisäksi — ajasta ja paikasta riippumatta.

So-Up-yhteisössä on tällä hetkellä mukana yhteensä 36 bloggajaa eri puolilta Suomea ja yksi myös ulkomailta. Aihealueet vaihtelevat muodista matkailuun, ruoanlaittoon ja kilpaurheiluun. Karjalaisen markkinointi- ja tutkimuspäällikön **Heli Räsänen** mukaan mukana on jo vuosia bloganneita konkareita ja niitä, jotka vasta nyt aloittivat oman blogin kirjoittamisen.

– Kaupallisia yhteistyöpostauksiakin tehtiin jo alusta alkaen hyvin aktiivisesti. Ensimmäisten kahden kuukauden aikana niitä tehtiin jopa 14 kappaletta eri yrittäjien kanssa,

– Koen, että olemme aika tiivis yhteisö, vaikkamme suurin osa toisiamme ole aiemmin tunteneet. Olen saanut ympäriltäni niin hyvää kuin kehittävääkin palautetta.

Mikä sitten on bloggaamisessa tärkeää?

– Vaikka tarkoituksena on tehdä itselle ominaista ja laadukasta sisältöä, kuitenkin siellä ruudun toisessa päässä on se lukija, jolle oman blogin sisällöllä pyritään saamaan haluttu viesti perille, joten myös lukijoiden tuki ja palaute auttavat bloggajaa kehittymään, Sini Mustonen kertoo.

Kaupallisia yhteistyösisältöjä on tehty jo useita erilaisten tuotteita ja palveluita tarjoavien yritysten kanssa. Joen Sik-Sakin yrittäjä **Veijo Heiskanen** on innoissaan jo nyt yrityksensä blogissa saamasta huomiosta. Kun **Kuusimäen Nina** Karjalaiselta pyysi häntä mukaan **Elinan** Virkkasin-blogiin, Heiskanen oli heti valmis.

– Aina pitää uutta kokeilla. Asiakaskunnan laajentamisen mahdollisuus houkutti So-Up-blogiyhteistyössä,

UUTTA LIIKETOIMINTAA BLOGIYHTEISÖSTÄ

Heli Räsänen kertoo.

Joensuulaisen **Sini Mustosen** blogi painottuu tyyliin ja muotiin. Fysioterapeutiksi valmistuva 23-vuotias Mustonen odotti saavansa yhteisöstä tukea esimerkiksi markkinointiin.

– Myös mahdollisuudet kaupalliseen yhteistyöhön kiinnostavat, Sini Mustonen kertoi marraskuussa, kun hän aloitti bloggaamisen So-Upissa.

Mitä Sini Mustonen tuumii puoli vuotta sen jälkeen, kun bloggaamisen So-Upissa aloitti?

– So-Upille siirtyminen on tuonut uusia tuulia ja ammatillisuutta bloggaamiseeni. Teen tätä ihan harrastuksena, mutta blogiyhteisön osana oleminen ja sen antama tuki kehittävät myös omaa osaamistani ja panostamista bloggaamiseen, hän sanoo.

– Olen myös innostunut kokeilemaan kaupallisten yhteistöiden tekemistä ja sisällön tuottamista, joskin ensiksi mainittuihin en ole vielä päässyt käytännössä tutustumaan.

So-up:ilaiset ovat Mustosen mukaan tsempanneet toisiaan ja auttaneet pienissä pulmissa.

Veijo Heiskanen sanoo.

Heiskanen huomasi aika pian, että kaupan ovi alkoi käydä uuteen malliin.

– Meillä alkoi käydä asiakkaina ykskaks yllättäen nuoria äitejä. Se oli yksi näistä positiivisista vaikutuksista.

So-Up-blogiyhteisö vei samalla Joen Sik-Sakin ensimmäistä kertaa sosiaalisen median maailmaan.

– Emme ole edes Facebookissa. Tämä on nyt meidän kohdallamme erilaista markkinointia. Hyvää tässä on sekin, että tämä blogiyhteisö on Karjalaisen ja sen näkyvyys on taattu netissä. Lisäksi blogiyhteistyössä syntynyt sisältö näkyy siellä pitkään, Veijo Heiskanen kehuu.

Käytännössä blogiyhteistyöt toimivat yleensä niin, että bloggaja saa tuotteita tai palveluita kokeiltavakseen ja kirjoittaa niistä blogipostauksen, jota mainostetaan ja jaetaan sitten eri kanavissa. So-Up-sivustolla julkaistaan myös display-mainontaa, ja lisäksi yrityksillä ja yhteisöillä on mahdollisuus perustaa vetovoimaiseen blogiympäristöön myös aivan oma kaupallinen bloginsa.

YHTEISTYÖ-
TARINA





KONSERNI LUKUINA 2016





Toimintakertomus

Tilikausi 1.1.–31.12.2016

KONSERNIN RAKENNE JA HALLINTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin emoyhtiö on Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj. Emoyhtiö tarjoaa tytäryhtiöilleen hallinto-, tietohallinto- ja rahoituspalvelut, omistaa kiinteistöjä sekä harjoittaa arvopaperikauppaa.

Konserni jakautuu kahteen toimialaan eli toimintasegmenttiin. Konsernin lehtitoimialan muodostavat Karjalaista kustantava Sanomalehti Karjalainen Oy, paikallislehtiä kustantavat Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Ylä-Karjala Oy sekä Karjalan Heili -kaupunkilehteä kustantava Karelia Viestintä Oy. Lehtitoimialaan kuuluu myös Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, joka valmistaa ilmoituksia sekä konsernin lehtiin että ulkopuolisille asiakkaille. Lehtitoimialaa johtaa Karjalaisen päätoimittaja Pasi Koivumaa.

Konsernin kirjapainotoimialaan kuuluu PunaMusta Oy. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj myi kolmannen vuosineljänneksen alussa tarroja ja etikettejä valmistavan tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n koko osakekannan. Kaupan myötä tarrapainoliiketoiminnasta luovuttiin. Kirjapainotoimialaa johtaa PunaMusta Oy:n toimitusjohtaja Jari Avellan.

Sanomalehti Karjalainen Oy on osakkaana Väli-Suomen Media Oy:ssä 25 prosentin osuudella.

Yhtiön hallitukseen kuuluivat kertomusvuoden lopussa puheenjohtajana Yrjö Laakkonen, varapuheenjohtajana Juha Mäkihonko ja varsinaisina jäseninä professori (emeritus) Paavo Pelkonen, Hannu Laakkonen, Reetta Laakkonen ja Joonas Laakkonen. Hallituksen jäsen Jyrki Laakkonen menehtyi vakavaan sairauteen 12.8.2016.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajana toimii Raimo Puustinen.

Yhtiön tilintarkastajana toimi tilikauden aikana tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT Ulla Nykky.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, yhtiön yhtiöjärjestyksestä, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä sekä Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n laatimaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance). Hallinnointikoodi löytyy yhtiön Internet-sivuilta osoitteesta www.pkkoyj.com kohdasta Sijoittajatieto - Hallinnointi.

Yhtiö laatii erillisenä kertomuksena selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) sekä suosituksista poikkeamisesta, jotka julkaistaan yhtiön Internet-sivuilla osoitteessa www.pkkoyj.com kohdassa Sijoittajatieto – Hallinnointi.

OSAKKEET, KAUPANKÄYNTI JA VAIHTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj kuuluu Kulutustavarat ja -palvelut -toimialaluokkaan ja on markkina-arvoltaan pieni yhtiö. Yhtiön kaupankäyntitunnus on PPK1V.

Yhtiön osakemäärä on 12 517 360 kpl ja osakepääoma on 1 052 634 euroa. Kaikilla osakkeilla on samanlainen oikeus osinkoon ja yhtiön varoihin. Osakkeen kaupankäyntikurssi tilikauden lopussa oli 6,71 euroa, osakekannan markkina-arvo tilikauden päätöskurssilla oli 84,0 miljoonaa euroa.

Osakkeen vaihto tilikauden aikana oli 108 026 kappaletta eli noin 0,86 % osakemäärästä.

Valtiovarainministeriön asetuksessa arvopaperin liikeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta (1020/2012) 1 luvun 5 §:n 1 momentissa luetellut tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

KONSERNIN TALOUS

Konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto oli tilikaudella 77,5 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 85,5 miljoonaa euroa.

Kirjapainotoimialan jatkuvien toimintojen kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 57,3 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 65,3 miljoonaa euroa. Lehtitoimialan kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 24,9 miljoonaa euroa (25,1 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin liiketoiminnan muut tuotot olivat 9,6 miljoonaa euroa (1,4 miljoonaa). Liiketoiminnan muita tuotteita kasvatti merkittävästi konsernin emoyhtiön Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n saama myyntivoitto tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n osakkeiden myynnistä. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj myi tarroja ja etikettejä valmistavan Paperityö Oy:n koko osakekannan 1.7.2016. Kauppahinta oli 11 miljoonaa euroa ja osakkeet vaihtoivat omistajaa kaupantekopäivänä. Kirjapainokonserni kirjasi kaupasta 8,3 miljoonan euron myyntivoiton.

Jatkuvien toimintojen tilikauden kulut konsernissa olivat 76,8 miljoonaa euroa (82,3 miljoonaa euroa). Materiaalit ja palvelut olivat 37,7 miljoonaa euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat 41,5 miljoonaa euroa. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat 22,1 miljoonaa euroa (23,1 miljoonaa euroa vuonna 2015). Tilikauden kuluihin sisältyvät poistot olivat 6,3 miljoonaa euroa eli saman verran kuin vuonna 2015. Liiketoiminnan muut kulut olivat 10,8 miljoonaa euroa (11,5 miljoonaa euroa vuonna 2015).

Tilikauden jatkuvien toimintojen liikevoitto konsernissa oli 10,5 miljoonaa euroa eli 13,5 prosenttia liikevaihdosta. Viime vuoden vastaavan ajankohdan luvut olivat 4,6 miljoonaa euroa ja 5,4 prosenttia. Lehtitoimialan liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa, edellisvuonna liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa. Kirja- ja tarrapainot -toimialan liikevoitto oli jatkuvien toimintojen osalta 0,3 miljoonaa euroa (vuotta aiemmin 2,9 miljoonaa euroa).

Konsernin laajan tuloslaskelman rivillä rahoitustuotot ja -kulut (netto) esitetään sekä arvopaperikaupan nettotulos että muut rahoituskulut. Tilikaudella 2016 jatkuvien toi-

mintojen rahoitustuotot ja -kulut (netto) olivat yhteensä 2,3 miljoonaa euroa (2,1 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Arvopaperikaupan nettotulos oli koko tilikaudella 2,8 miljoonaa euroa voitollinen (2,6 miljoonaa euroa vuotta aiemmin). Voitollinen tulos johtui pääasiassa arvopaperikaupasta saaduista myyntivoitoista.

Tilikauden välittömät verot olivat 0,7 miljoonaa euroa (1,2 miljoonaa euroa).

Konsernin jatkuvien toimintojen tilikauden voitto oli 12,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 5,5 miljoonaa euroa. Lopetettujen toimintojen tilikauden voitto oli 0,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 0,8 miljoonaa euroa.

Tilikauden osakekohtainen tulos oli 0,99 euroa (0,50 euroa). Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,97 euroa (0,44 euroa). Lopetettujen toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,01 euroa (0,06 euroa).

Konsernin korollisen vieraan pääoman kokonaismäärä oli 11,5 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 29,9 miljoonaa euroa. Taseen korottomien velkojen määrä ilman laskennallista verovelkaa oli 9,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 korottomia velkoja oli 8,5 miljoonaa euroa.

Konsernin sijoitetun pääoman tuotto nousi 18,3 prosenttiin (edellisvuonna 10,1 prosenttia).

TUNNUSLUVUT

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tunnuslukuja kuluneelta vuodelta sekä sitä edeltäneeltä kolmelta vuodelta					
		Jatk. toim. 2016	Jatk. toim. 2015	*) 2014	*) 2013
Liikevaihto	Milj. €	77,5	85,5	96,4	93,0
Liikevoitto	Milj. €	10,5	4,6	6,7	7,3
Liikevoitto	%	13,5	5,4	6,9	7,8
Bruttoinvestoinnit	Milj. €	1,4	5,6	18,1	17,7
Oman pääoman tuotto	%	24,8	13,3	8,1	7,7
Sijoitetun pääoman tuotto	%	18,3	10,1	6,9	5,5
Omavaraisuusaste	%	70,8	49,1	48,0	51,8
Tulos/osake	€	0,99	0,50	0,27	0,25
Tulos/osake, jatkuvat toim.	€	0,97	0,44		
Tulos/osake, lopetetut toim.	€	0,01	0,06		
Henkilöstö keskimäärin		407	416	489	497
Henkilöstökulut	Milj. €	22,1	23,1	26,0	26,3

*) Vuosien 2014 ja 2013 tunnuslukuihin sisältyvät vuonna 2016 lopetetut toiminnot.

Valtiovarainministeriön asetuksen (1020/2012) 2 luvun 5 §:n 1 momentin osakekohtaiset tunnusluvut ja tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

EMOYHTIÖ (FAS)

Emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n liikevaihto koostuu hallinto- ja tietohallintopalveluiden myynnistä konserniyhtiöille sekä arvopaperikaupasta. Liikevaihtoa kertyi tilikaudella 5,7 miljoonaa euroa, edellisvuonna yhtiön liikevaihto oli 6,9 miljoonaa euroa. Arvopaperikaupan liikevaihto oli 3,9 miljoonaa euroa, edellisvuonna se oli 5,0 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 2,8 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa vuonna 2015). Liiketoiminnan muut tuotot ovat pääsääntöisesti emoyhtiön omistamista kiinteistöistä saatuja vuokratuottoja.

Arvopaperikaupan liikevoitto vuonna 2016 oli 3,5 miljoonaa euroa johtuen lähinnä arvopapereiden myynnistä. Vuotta aiemmin liikevoitto oli 2,4 miljoonaa euroa johtuen lähinnä arvopapereiden myynnistä. Liiketoiminnan tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 13,5 miljoonaa euroa voitollinen, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 3,5 miljoonaa euroa voitollinen. Liiketoiminnan tulosta paransi merkittävästi Paperityö Oy:n osakekannan myynnistä kirjattu 9,0 miljoonan euron myyntivoitto.

Emoyhtiö sai konserniavustusta tytäryhtiöiltään vuonna 2016 yhteensä 2,2 miljoonaa euroa, edellisvuonna 3,1 miljoonaa.

Yhtiön arvopaperisalkun tasearvo vuoden 2016 lopussa oli 10,5 miljoonaa euroa, edellisvuonna 10,9 miljoonaa euroa. Yhtiön rahoitusasema on vakaa.

Emoyhtiön palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa 24 henkilöä (vuoden 2015 lopussa 25).

KIRJAPAINOTOIMIALA

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy myi tarroja ja etikettejä valmistavan tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n koko osakekannan 1.7.2016. Kaupan myötä tarrapainoliiketoiminnasta luovuttiin. Aiemmin konsernin talousraportoinnissa Paperityö Oy:n tulos oli osa Kirja- ja tarrapainot-segmenttiä.

Kirjapainotoimialan ulkoinen liikevaihto oli 53,2 miljoonaa euroa, vuonna 2015 ulkoinen liikevaihto oli 61,0 miljoonaa euroa. Liikevoittoa kertyi tilikaudella 0,3 miljoonaa euroa (vuoden 2015 liikevoitto oli 2,8 miljoonaa euroa). Kir-

japainotoimialan liikevoittoa pienensi paitsi kova hintakilpailu myös heatset-tuotannon myyntivolyymien lasku kotimaassa.

Kirjapainotoimialalla ei ollut merkittäviä investointeja vuonna 2016.

LEHTITOIMIALA

Kansantalouden kääntyminen kasvuun ja yritysten näkyvien kohentuminen näkyivät vuonna 2016 vielä vain vähän Suomen mediamarkkinoilla. Kantar TNS:n seurannassa olevissa medioissa mediamainonta väheni vuonna 2016 yhteensä 0,2 prosenttia edellisvuodesta. Painetuissa sanomalehdissä mediamainonta laski vuonna 2016 edellisvuodesta 4,4 prosenttia. Sen sijaan verkkomediamainonta kasvoi edellisvuodesta 13,6 prosenttia.

Konsernin lehtitoimialan ilmoitusmyynti oli 11,8 miljoonaa euroa ja se pysyi näin edellisvuoden tasolla (vuotta aiemmin 11,7 miljoonaa euroa). Konsernin lehtien tilausmyynti laski hieman edellisen vuoden tasosta ollen 11,7 miljoonaa euroa (vuotta aiemmin 12,0 miljoonaa euroa).

Sanomalehti Karjalainen Oy:n kustantaman Karjalaisen levikki vuonna 2016 oli 35 435 kappaletta eli 1 620 kappaletta (-4,4 %) vähemmän kuin edellisvuonna. Tästä levikkikelpoisia yhdistelmätilauksia oli 34 434 kappaletta, pelkän digilehden levikkiä 870 kappaletta sekä pelkän painetun lehden levikkiä 131 kappaletta. Vuonna 2016 Karjalaisen kaikkiin tilausmuotoihin sisällytettiin ensimmäistä kertaa myös digitilaus. Pääosin tästä johtuen painetun Karjalaisen lehtimyyntitulot vähenivät laskennallisesti 5,9 prosenttia edellisvuodesta ja digitilautulot kasvoivat laskennallisesti peräti 288,5 prosenttia edellisvuodesta.

Painetun Karjalaisen formaatti muutettiin 15.3.2016 tabloidiin, mikä osin selittää paikallisten mediamarkkinoiden elpymistä. Uusi formaatti otettiin hyvin vastaan niin Karjalaisen ilmoitus- kuin tilausasiakkaiden keskuudessa.

Lehtitoimialan ulkoinen liikevaihto oli 24,2 miljoonaa euroa (24,4 miljoonaa euroa vuonna 2015). Liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa, eli sama kuin edellisenä vuonna.

Lehtitoimialalla ei vuoden 2016 aikana tehty merkittäviä investointeja.

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit jatkuvien toimintojen osalta vuonna 2016 ennakkomaksuineen olivat 1,4 miljoonaa euroa eli 1,9 prosenttia liikevaihdosta (5,6 miljoonaa euroa eli 6,5 prosenttia liikevaihdosta edellisenä vuonna).

RAHOITUS

Konsernin liiketoiminnan nettorahavirta oli 10,5 miljoonaa euroa (15,6 miljoonaa euroa edellisenä vuonna), josta lopetettujen toimintojen rahavirta oli 0,3 miljoonaa euroa (1,4 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Investointien rahavirta oli 9,5 miljoonaa euroa (-5,8 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Investointien rahavirtaa kasvatti Paperityö Oy:n osakekannan myynnistä saatu 11 miljoonan euron kauppahinta.

Rahoituksen rahavirta oli -20,6 miljoonaa euroa (-8,7 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin korollisen vieraan pääoman määrä oli tarkastelujakson lopussa 11,5 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 29,9 miljoonaa euroa. Tilikaudella maksettiin osinkoja 3,8 miljoonaa euroa. Konsernin jatkuvien toimintojen rahavarat olivat tilikauden lopussa 3,7 miljoonaa euroa (3,9 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Konsernin omavaraisuusaste oli 69,4 prosenttia (edellisenä vuonna 48,2 prosenttia).

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen arvo oli katsauskauden lopussa 10,9 miljoonaa euroa, kun arvo edellisenä vuonna oli 12,0 miljoonaa euroa.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n omistusosuus Ilkka-Yhtymästä oli katsauskauden päättyessä yli 10 prosenttia (10,18 %) eli yhteensä 99 kpl Ilkka-Yhtymän I-sarjan osaketta ja 2 613 125 kpl II-sarjan osaketta. Osakkeiden kokonaishankintameno on 17,2 miljoonaa euroa ja markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 7,1 miljoonaa euroa.

HENKILÖSTÖ

Konsernin jatkuvien toimintojen henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 407 henkilöä (416 henkilöä), joista osa-aikaisia oli keskimäärin 3 (7). Konsernin palveluksessa oli tilikauden lopussa 374 henkilöä (414 henkilöä vuotta aiemmin), joista osa-aikaisia 4 (6 henkilöä vuotta aiemmin).

Konsernin jatkuvien toimintojen työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat tilikaudella 22,1 miljoonaa euroa eli 28,5 prosenttia liikevaihdosta (vuotta aiemmin 23,1 miljoonaa euroa eli 27,0 prosenttia jatkuvien toimintojen liikevaihdosta).

RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Painotoimialalla merkittävimmät riskit liittyvät painotuotteiden kysyntään ja niiden hintatasoon sekä toimialan kasvaneeseen ylikapasiteettiin. Vientiin liittyvistä riskeistä suu-

rimmat ovat valuuttakurssimuutokset. Venäjän epävarma tilanne, Venäjään kohdistuvat pakotteet ja heikko rupla vaikeuttavat vientimahdollisuuksia.

Lehtitoimialalla mediamyynnin kehityksellä on merkittävä vaikutus tulokseen. Lähiajan riskejä ovat hitaan talouskasvun vaikutukset reaalityönteon sekä sitä kautta sanomalehtien ilmoitus- ja lehtimyyntituloihin. Huomattavia epävarmuustekijöitä ovat myös kuluttajien mediankäyttötottumusten muutos sekä painettujen sanomalehtien jakeluun kohdistuvat hinnankorotukset ja sen laadun huonontuminen. Lähiajan riskeihin sisältyy myös lehtitoimialaa koskevien veropäätösten ennakoimattomuus.

Kirjapainokonsernin lehtitoimialalla toimivat yhtiöt ostavat painotyön PunaMusta Oy:ltä. Painamisen laadulla ja varmuudella on merkittävä vaikutus niiden lehtimyynti- ja ilmoitusmyyntituloihin.

Suurin osa konsernin lyhytaikaisista saamisista on euroissa. Konsernilla on käytössä luottopolitiikka luottoriskin minimoimiseksi.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa emoyhtiön ja konsernin tulokseen merkittävästi.

Konserni altistuu euribor-sidonnaisten markkinakorkojen muutoksesta johtuvalle korkoriskille. Riskeistä ja niihin varautumisesta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

YMPÄRISTÖ- JA YHTEISKUNTAVASTUUS

Konsernissa on sitouduttu noudattamaan ympäristölainsäädäntöä ja kestävä kehityksen periaatteita. Tämä tarkoittaa mm. paperien ja leikkuujätteen toimittamista hyötykäyttöön ja kierrätykseen.

PunaMusta Oy:n laatu- ja ympäristöasioita johdetaan ISO 9001- ja 14001- standardien vaatimusten mukaisesti. Teknisen ja toiminnallisen laadun perustana ovat asiakkaiden odotukset sekä lait ja asetukset. Yhtiöissä arvioidaan säännöllisesti liiketoiminnan ympäristövaikutuksia ja merkittävimmille ympäristövaikutuksille laaditaan vuosittain kehitysohjelmia.

PunaMusta Oy:lle on myönnetty Joutsenmerkki eli Pohjoismainen Ympäristömerkki, joka kertoo sitoutumisesta ympäristökuormituksen minimoimiseen. Ympäristömerkki kattaa sekä aikakauslehtien että mainospainotuotteiden tuotannon. PunaMustalla on myös puun hallintaketjun sertifiointi (CoC = Chain of Custody), joka oikeuttaa käyttämään painotöissä PEFC-merkkiä.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut sellaisia liike-tapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan tai taseeseen.

NÄKYMÄT VUODELLE 2017

Makrotalouden epävarmat näkymät vaikeuttavat merkittävästi mediamarkkinoiden kehityksen sekä ilmoitus- ja lehtimyyntitulojen ennustamista lehtitoimialalla. Samoin taloudellinen epävarmuus vaikeuttaa graafisen alan kehityksen ennustamista. Konsernin liikevaihdon ja liikevoiton arvioidaan jatkuvien liiketoimintojen osalta pysyvän vähintään vuoden 2016 tasolla.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi konsernin tulokseen.

VOITONJAKO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallitus esittää yhtiökoukselle jaettavaksi osinkoa 0,50 euroa osakkeelle, yhteensä noin 6,3 miljoonaa euroa. Lisäksi hallituksen käyttöön varataan 100 000 euroa. Konsernin taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut tilikauden päättymisen jälkeen oleellisia muutoksia.

Segmentti-informaatio

Toimintasegmenttien tilinpäätösluvut (1 000 000 euroa) olivat seuraavat:

TOIMINTASEGMENTIT 2016 – Tulostiedot						
	Lehti-toimiala	Kirjapaino-toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni-erät	Konserni jatkuvat
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24,2					24,2
Palveluiden myynti		53,2	4,0	0,1		53,3
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24,2	53,2	4,0	0,1		77,5
Konsernin sisäinen myynti	0,7	4,1	0,0	1,8	-6,6	0,0
Liikevaihto yhteensä	24,9	57,3	4,0	1,9	-6,6	77,5
Liikevoitto	2,2	0,3	0,2	8,0		10,5
Rahoitustuotot ja -kulut			0,0	2,3		2,3
Voitto ennen tuloveroja						12,8

TOIMINTASEGMENTIT 2015 – Tulostiedot						
	Lehti-toimiala	Kirjapaino-toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni-erät	Konserni jatkuvat
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24,4					24,4
Palveluiden myynti		61,0	8,1	0,1		61,1
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24,4	61,0	8,1	0,1		85,5
Konsernin sisäinen myynti	0,7	4,2	0,0	1,7	-6,7	0,0
Liikevaihto yhteensä	25,1	65,3	8,1	1,8	-6,7	85,5
Liikevoitto	2,2	2,8	0,7	-0,4		4,6
Rahoitustuotot ja -kulut			0,0	2,1		2,1
Voitto ennen tuloveroja						6,7

Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS)

(1 000 euroa)	Liitetieto	2016	2015
Jatkuvat toiminnot			
LIKEVAIHTO	1	77 453	85 515
Liiketoiminnan muut tuotot	3	9 567	1 416
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		-77	-145
Valmistus omaan käyttöön		366	166
Materiaalit ja palvelut		-37 659	-41 461
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	6	-22 051	-23 052
Poistot ja arvonalentumiset	5	-6 294	-6 296
Liiketoiminnan muut kulut	4	-10 819	-11 513
LIKEVOITTO	1	10 487	4 631
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	7	2 338	2 109
VOITTO ENNEN VEROJA, jatkuvat toiminnot		12 826	6 740
Tuloverot, jatkuvat toiminnot	8	-664	-1 200
TILIKAUDEN VOITTO, jatkuvat toiminnot		12 161	5 540
TILIKAUDEN VOITTO, lopetetut toiminnot	2	186	755
TILIKAUDEN TULOS YHTEENSÄ		12 347	6 295
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Myytävissä olevat sijoitukset	13		26
Laskennallisen verovelan/-saamisen osuus edellisestä			-5
TILIKAUDEN LAAJA TULOS, jatkuvat toiminnot		12 161	5 540
TILIKAUDEN LAAJA TULOS, lopetetut toiminnot		186	776
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ		12 347	6 316
Tilikauden voiton jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		12 346	6 240
Määräysvallattomille omistajille		1	55
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		12 160	5 484
Määräysvallattomille omistajille		1	55
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR)	9	0,99	0,50
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), jatkuvat toiminnot		0,97	0,44
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), lopetetut toiminnot		0,01	0,06

Konsernilla ei ole laimentavia kantaosakkeiden määrää lisääviä osaketekijöitä.

Konsernitase (IFRS)

(1 000 euroa)	Liitetieto	2016	2015
Jatkuvat toiminnot			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	11	52 035	56 780
Muut aineettomat hyödykkeet	10	361	485
Sijoituskiinteistöt	11	118	137
Osuudet osakkuusyrityksissä	12	23	23
Myytavissä olevat sijoitukset	13	438	638
Saamiset	16	303	303
Pitkäaikaiset varat yhteensä		53 278	58 366
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	15	2 539	2 408
Myyntisaamiset	16	6 537	6 318
Muut saamiset	16	2 038	890
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	17	10 900	11 990
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	16	2	263
Rahavarat	18	3 670	4 255
Lyhytaikaiset varat yhteensä		25 685	26 124
Lopetetut toiminnot			4 809
VARAT YHTEENSÄ		78 963	89 299

Oma pääoma ja velat			
(1 000 euroa)	Liitetieto	2016	2015
Oma pääoma			
Osakepääoma	19	1 053	1 053
Ylikurssirahasto	19	7 668	7 668
Käyvän arvon rahasto			0
Kertyneet voittovarot		45 817	34 017
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		54 537	42 738
Määräysvallattomien omistajien osuus		307	346
Oma pääoma yhteensä		54 844	43 084
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	14	3 515	3 567
Pitkäaikaiset korolliset velat	20	5 054	10 700
Pitkäaikaiset velat yhteensä		8 569	14 267
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat	21	2 767	2 842
Muut lyhytaikaiset velat	21	6 312	5 673
Lyhytaikaiset korolliset velat	20	6 471	19 170
Lyhytaikaiset velat yhteensä		15 550	27 685
Lopetetut toiminnot			4 263
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		78 963	89 299

Konsernin rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	2016	2015
Jatkuvat toiminnot		
Liiketoiminnan rahavirrat		
Tilikauden voitto	12 119	5 612
Oikaisut:		
Liiketoimet joihin ei liity maksutapahtumaa		
Poistot	6 294	6 296
Arvopaperivaraston arvonmuutos	-1 938	-499
Laskennallisen verovelan muutos	-343	795
Johdannaisten muutos		30
Korkokulut ja muut rahoituskulut	502	504
Korkotuotot	-73	-75
Arvopaperien myyntivoitot	-292	-1 382
Osinkotuotot	-538	-693
Verot	1 050	405
Muut muutokset	-8 545	
Käyttöpääoman muutokset:		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	-1 399	664
Vaihto-omaisuuden muutos	-317	195
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	176	-1 098
Maksetut korot	-316	-426
Saadut korot liiketoiminnasta	116	44
Osinkotulot ja pääomanpalautukset	538	690
Arvopaperien myynti	3 321	4 354
Arvopaperiostot		-1 648
Maksetut verot	-192	375
Liiketoiminnan nettorahavirta lopetetut toiminnot	296	1 412
Liiketoiminnan nettorahavirta	10 458	15 555
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-1 437	-5 571
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		
Hankitut osakkeet		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnit	35	48
Tytäryhtiön myynti	11 000	
Myönnettyt pääomalinat		
Investointien rahavirta lopetetut toiminnot	-66	-231
Investointien rahavirta	9 531	-5 754

Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	28 500	65 325
Lainojen takaisinmaksut	-46 845	-70 278
Maksetut osingot	-3 785	-3 786
Lainasaamisten takaisinmaksut	1 499	
Rahoituksen rahavirta lopetetut toiminnot		
Rahoituksen rahavirta	-20 631	-8 739
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	-641	1 062
Rahavarat tilikauden alussa lopetetut toiminnot	438	315
Rahavarat tilikauden alussa jatkuvat toiminnot	3 873	2 935
Rahavarat tilikauden lopussa lopetetut toiminnot		438
Rahavarat tilikauden lopussa jatkuvat toiminnot	3 670	3 873

Lopetettujen toimintojen rahavirrat esitetään liitetiedossa 2.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

(1 000 euroa)	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön osakkeen- omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Yhteensä
Oma pääoma IFRS 1.1.2016	1 053	7 668	59	37 171	45 950	346	46 296
Laaja tulos							
Tilikauden tulos				12 346	12 346	1	12 347
Myytavissä olevat rahoitusvarat			-59		-59		-59
Tilikauden laaja tulos yhteensä			-59	12 346	12 287		12 288
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osingonjako				-3 755	-3 755	-40	-3 795
Muut muutokset				55	55		55
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				-3 700	-3 700	-40	-3 740
Oma pääoma IFRS 31.12.2016	1 053	7 668		45 817	54 537	307	54 844
Oma pääoma IFRS 1.1.2015	1 053	7 668	38	34 686	43 444	337	43 782
Laaja tulos							
Tilikauden tulos				6 240	6 240	55	6 295
Myytavissä olevat rahoitusvarat			21		21		21
Tilikauden laaja tulos yhteensä			21	6 240	6 261	55	6 316
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osingonjako				-3 755	-3 755	-41	-3 797
Muut muutokset						-5	-4
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				-3 755	-3 755	-46	-3 801
Oma pääoma IFRS 31.12.2015	1 053	7 668	59	37 171	45 950	346	46 296

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti soveltaen standardeja, jotka on hyväksytty EU:ssa ja jotka ovat voimassa tilinpäätöksen laatimishetkellä 31.12.2016.

Tilikaudella ei ole otettu käyttöön uusia tai muutettuja standardeja.

Konsernitilinpäätöksen tiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuunottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja sekä myytävissä olevia sijoituksia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön johto on joutunut tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin eriin. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa.

Konsernissa keskeinen tulevaisuutta koskeva oletus ja sellainen tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvä keskeinen epävarmuustekijä, joka voisi aiheuttaa riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta seuraavan tilikauden aikana on arvonalentumistarkastelu. Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty käyttöarvoon perustuen. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös sisältää Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n ja kaikki sen suoraan tai välillisesti omistamat yrityk-

set, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet yrityksen äänivallasta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, voitonjako ja realisoitumattomat sisäiset katteet eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Konsernin tilikauden voitto jaetaan emoyhtiön osakkeenomistajille ja määräysvallattomille omistajille kuuluviin osuuksiin. Määräysvallattomille omistajille kuuluva oman pääoman osuus sisältyy konsernin omaan pääomaan ja se eritellään oman pääoman muutoslaskelmassa.

Osakkuusyrietykset, joista konserni omistaa yleensä 20–50% äänivallasta tai joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappioista ylittää kirjanpitoarvon, ei niitä yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin muodostavat 31.12.2016 emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ja sen tytäryhtiöt Sanomalehti Karjalainen Oy, PunaMusta Oy, Karelia Viestintä Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, Ylä-Karjala Oy ja Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy.

Väli-Suomen Media Oy, josta konsernin omistusosuus on 25 prosenttia, on jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätöksen, koska sillä ei ole oleellista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin toiminta- ja esittämismuutosta.

Ulkomaanrahan määräiset erät kirjataan euroiksi tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöspäivänä avoimena olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset saamiset ja velat on arvostettu käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräisten erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten velkojen ja saamisten kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa-alueista ei kirjata poistoja. Hyödykkeiden taloudellista vaikutusaikaa tarkastetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuvia muutoksia.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	40 vuotta
Rakennusten irtaimet ainesosat	10 vuotta
Väestönsuojat	15 vuotta
Sanomalehtirotaatio	20 vuotta
Painon ja postituksen koneet	5–20 vuotta
Muut koneet ja kalusto	5–10 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–10 vuotta

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tilikauden kuluksi. Perusparannusinvestoinnit aktivoidaan, mikäli ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä. Aineellisten hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Ennakkomaksuihin kirjataan tilikauden aikana hankitut aineelliset hyödykkeet, jotka otetaan tuloa tuottavaan käyttöön myöhemmin tilikautena.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

SIJOITUSKIINTEISTÖT

Sijoituskiinteistöt ovat kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen vuokratuottoa tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa hankintameno vähennettynä poistoilla ja arvonalentumisilla. Käypä arvo määritetään ulkopuolisen kiinteistöarvioijan tekemän arvion tai toteutuneiden kauppahintojen perusteella ja ilmoitetaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa (kohta 11).

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet koostuvat pääsääntöisesti atk-ohjelmistojen lisensseistä, julkaisuoikeuksista, sekä tilaaja- ja ilmoittajarekistereistä.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä alkuperäiseen hankintamenuon. Tasapoistot hyödykkeistä tehdään arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa, yleensä viidessä vuodessa.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Vieraan pääoman menojen jaksottamisessa on käytetty efektiivisen koron menetelmää.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden valmistamis- ja rakentamisajalta kertyneet vieraan pääoman menot kirjataan osaksi hankintamenoa. Aktivoitavia vieraan pääoman menoja ei ole ollut tilikaudella tai vertailukaudella.

ARVONALENTUMISET

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain keskeneräisestä aineettomasta hyö-

dykkeestä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo, joka saadaan diskonttaamalla omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön vastaiset rahavirrat nykyarvoon.

Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa tapahtuu muutos, ja kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappiota.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin saamat vuokratuotot koostuvat pääsääntöisesti liike- ja asuinhuoneistojen vuokratuotoista. Vuokratuotot kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Konsernilla ei ole rahoitusleasingosopimuksilla vuokralle annettuja hyödykkeitä.

TYÖSUHDE-ETUDET

Eläkevastuut

Konserniyhtiöillä on lakisääteinen TYEL-eläkevakuutus sekä vapaaehtoisia lisäeläkkeitä Suomessa ja ne on järjestetty eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkejärjestelyt käsitellään maksupohjaisena, jolloin niihin tehty suoritus kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Netto-realisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, lainat ja muut saamiset, myytävissä olevat sijoitukset sekä jaksotettuun hankintamenoa arvostetut rahoitusvelat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvaran tai -velan hankinnan tarkoituksen perusteella ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Transaktiomenot kirjataan rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei ole arvostettu käypään arvoon tuloksen kautta. Rahoitusinstrumenttien kirjaus taseeseen tapahtuu kaupantekopäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa, pääasiassa voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Ryhmän erät ovat pääsääntöisesti markkinoilla noteerattuja osakkeita. Ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon ja kaikkien ryhmän sijoitusten käypä arvo on määritetty toimivilla markkinoilla julkaistujen hintanoteerausten pohjalta, joka on tilinpäätöspäivän ostonoteeraus.

Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot että realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Nettovoittoihin tai -tappioihin sisältyy osinkotuottoja. Taseen pitkäaikaisiin varoihin kuuluvat Myytävissä olevat sijoitukset sisältävät pääsääntöisesti listaamattomien yhtiöiden osakkeita, jotka arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon arvostustulos kirjataan omaan pääomaan rahastoon. Jos osakkeiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittellä, ne on arvostettu hankintamenoa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä yhtiö pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyvät konsernin pitkä- ja lyhytaikaiset lainasaamiset sekä myyntisaamiset ja ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoa.

Rahavaroihin sisältyvät käteinen raha, pankkitalletukset, joiden maturiteetti on lyhyt (noin alle 3 kk) sekä pankkitilien varat. Rahavarat arvostetaan käypään arvoon ja arvostustulos kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Mahdolliset transaktiomenot sisällytetään rahoitusvelkojen alkuperä-

seen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat lukuunottamatta alkuperäisen luokittelun perusteella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattuja rahoitusvelkoja arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun. Käytössä olevat pankkitilien limiitit kuuluvat lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Johdannaissopimukset on tehty suojaavassa tarkoituksessa, mutta niihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa. Näin ollen ne on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa oleviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin ja arvostetaan käypään arvoon, kun konsernista tulee sopimusosapuoli. Arvostusvoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuotoihin tai -kuluihin.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja sen suuruus voidaan luotettavasti määrittää.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

TULOVEROT

Konsernin verot sisältävät konserniyhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot, aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat veronoikeyksit sekä laskennallisen verosaamisen ja verovelan muutoksen. Laskennallinen vero lasketaan aikaisesta kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista. Konserniyhtiöiden vahvistetuista verotuksellisista tappioista lasketaan verosaaminen vain siihen määrään asti kuin niitä arvioidaan voitavan tulevaisuudessa hyödyntää.

MYNNIN TULOUTUS

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kursierolla oikaistuin. Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja

edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu.

Osinkotuotot kirjataan, kun oikeus maksunsaamiseen on syntynyt.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

Seuraavat standardit, tulkinnat tai niiden muutokset on julkaistu 31.12.2016 mennessä. Konserni ei kuitenkaan sovelleta näitä säännöksiä ennen kuin ne on hyväksytty sovellettavaksi Euroopan Unionin alueella ja ennen kuin niiden soveltaminen on pakollista. Käyttöönotto tapahtuu kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tietynä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määrätysvallan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää.

Konserni on arvioinut IFRS 15:n vaikutusta tilinpäätökseen. Konsernin myyntituotot muodostuvat enimmäkseen tilausmyynnistä, ilmoitusmyynnistä sekä painotoiminnan myynnistä. Tilausmyynti jaksotetaan tilausjaksolle lehden jakelun mukaisesti. Ilmoitusmyynti tuloutetaan kun ilmoitus on julkaistu. Painotoiminnan tuotot tuloutetaan, kun painotuote luovutetaan asiakkaalle. Tehdyn arvion mukaan IFRS 15:lla ei ole suurta vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen standardin IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Alustavan arvion mukaan standardin soveltamisella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Uusi standardi mahdollistaa yrityksen liiketoiminta-

mallin mukaisen uudelleenluokittelun. Luokittelulla ei kuitenkaan arvoida olevan vaikutusta konsernin tulokseen vaan kyseessä on esittämistavan muutos.

IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 16 julkaistiin tammikuussa 2016. Sen seurauksena lähes kaikki vuokrasopimukset tullaan merkitsemään taseeseen, sillä operatiivisia vuokrasopimuksia ja rahoitusleasingopimuksia ei enää erotella. Uuden standardin mukaan kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokrattua hyödykettä) ja vuokrien maksamista koskeva rahoitusvelka. Ainoita poikkeuksia ovat lyhytaikaiset ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat vuokrasopimukset. Vuokralle antajien soveltamaan kirjanpitokäsittelyyn ei tule merkittäviä muutoksia. Konsernissa arvioidaan parhaillaan standardin käyttöönoton vaikutuksia. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IAS 12 Tuloverot muutos Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen realisoitumattomista tappioista (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IAS 12:een tehtiin tammikuussa 2016 muutoksia, joilla selvennettiin laskennallisten verojen kirjaamista, kun omaisuus-

erä arvostetaan käypään arvoon ja kyseinen käypä arvo on pienempi kuin omaisuuserän verotuksellinen arvo. Muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IAS 7 Rahavirtalaskelmat muutos Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Yritysten on vastedes esitettävä selostus rahoitustoiminnoista johtuvista velkojen muutoksista. Tämä kattaa rahavirroista syntyvät muutokset (esim. velkojen nostot ja takaisinmaksut) samoin kuin muutokset, joihin ei liity rahavirtaa, kuten hankinnat, luovutukset, kertyneet korot ja realisoitumattomat valuuttakurssierot. Konsernissa arvioidaan parhaillaan muutosten mahdollisia vaikutuksia. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 2 Osakeperusteiset maksut muutos (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Selvennyksiä osakeperusteisten liiketoimien luokitteluun ja arvostamiseen. Muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.



Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

(1 000 euroa)

1. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Toimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin. Konsernissa segmentin tulos on liikevoittotaso. Segmenttien välinen hinnoittelu on markkinaperusteinen. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä, joita käytetään useammalla kuin yhdellä kaudella.

KONSERNIN TOIMINTASEGMENTIT

Lehtitoimiala, sanomalehtien kustantaminen: Sanomalehti Karjalainen Oy, Karelia Viestintä Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Ylä-Karjala Oy

Kirjapainotoimiala: PunaMusta Oy

Lopetetut toiminnot: Paperityö Oy

Muut toiminnot pitävät sisällään emoyhtiötoiminnot, arvopaperikaupan ja kiinteistöjen vuokraustoiminnan. Osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön ylintä operatiivista päätösvaltaa käyttää hallitus. Ylin operatiivinen päätöksentekijä ei seuraa segmenttikohtaisesti varoja ja velkoja.

Toimintasegmentit 2016

	Lehti- toimiala	Kirjapaino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Tulostiedot						
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24 189					24 189
Palveluiden myynti		53 163	4 000	102		53 264
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24 189	53 163	4 000	102		77 453
Konsernin sisäinen myynti	703	4 106	24	1 753	-6 562	0
Liikevaihto yhteensä	24 892	57 269	4 024	1 854	-6 562	77 453
Liikevoitto	2 202	299	215	7 986		10 487
Rahoitustuotot ja -kulut			4	2 338		2 338
Voitto ennen tuloveroja						12 826
Investoinnit	143	554	66	741		1 437
Poistot, jatkuvat toiminnot	418	4 441		1 435		6 294
Poistot, lopetetut toiminnot			174			

Toimintasegmentit 2015

	Lehti- toimiala	Kirjapaino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Tulostiedot						
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24 405					24 405
Palveluiden myynti		61 021	8 141	89		61 111
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24 405	61 021	8 141	89		85 515
Konsernin sisäinen myynti	710	4 243	37	1 743	-6 695	0
Liikevaihto yhteensä	25 114	65 264	8 178	1 832	-6 695	85 515
Liikevoitto	2 195	2 826	734	-390		4 631
Rahoitustuotot ja -kulut			4	2 109		2 109
Voitto ennen tuloveroja						6 740
Investoinnit	101	4 535	231	935		5 571
Poistot, jatkuvat toiminnot	449	4 429		1 419		6 296
Poistot, lopetetut toiminnot			346			

Maantieteelliset myyntitiedot

Konsernin maantieteellinen ulkoinen myynti on esitetty asiakkaan maantieteellisen sijainnin mukaan.

2016	Suomi jatkuvat	Suomi lopetetut	Muu Eurooppa jatkuvat	Muu Eurooppa lopetetut	Venäjä jatkuvat	Konserni jatkuvat
Liikevaihto	69 662	3 908	3 974	92	3 818	77 453
2015	Suomi jatkuvat	Suomi lopetetut	Muu Eurooppa jatkuvat	Muu Eurooppa lopetetut	Venäjä jatkuvat	Konserni jatkuvat
Liikevaihto	78 606	7 949	5 077	193	1 832	85 515

Myyntituotot tuoteryhmittäin / ulkoinen liikevaihto

	2016	2015
Lehtitoimiala		
Tilausmyynti	11 703	12 022
Ilmoitusmyynti	11 785	11 684
Palvelujen myynti, muu myynti	700	699
Kirjapainotoimiala		
Jatkuvat toiminnot	53 163	61 021
Lopetetut toiminnot	4 000	8 141

Konsernissa tuotot liiketoimista yhdenkään yksittäisen ulkoisen asiakkaan kanssa eivät ylitä 10 prosenttia yhteisön tuotoista.

Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella

	2016	2015
Lehtitoimiala	130	133
Kirjapainotoimiala, jatkuvat toiminnot	252	258
Muut toiminnot	25	25
Yhteensä	407	416
Lopetetut toiminnot		37

2. HANKITUT JA LOPETETUT LIIKETOIMINNOT

Tilikaudella 2016 ei ole ollut hankintoja.

Lopetetut toiminnot

Konserni myi heinäkuussa 2016 Kirja- ja tarrapainot -segmenttiin kuuluneen Paperityö Oy:n koko osakekannan Suomen Tarrapaino Oy:lle. Määräysvalta Paperityö Oy:ön siirtyi Suomen Tarrapaino Oy:lle 1.7.2016. Konserni päätti myynnistä 4.5.2016.

Myydyn yksikön toimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

Paperityö Oy:n tulos

	1.1.–30.6.2016	1.1.–31.12.2015
Tuotot	4 157	8 330
Kulut	-3 929	-7 610
Voitto ennen veroja	228	720
Verot	-43	34
Voitto verojen jälkeen	185	754
Oman pääoman osuus tilikauden poistoeron muutoksesta	59	139
Voitto Paperityö Oy:n luovutuksesta ennen veroja, kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin	8 254	
Verot	0	
Voitto Paperityö Oy:n luovutuksesta verojen jälkeen	8 254	

Paperityö Oy:n rahavirrat

	1.1.–30.6.2016	1.1.–31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirrat	258	1 295
Investointien rahavirrat	-63	-228
Rahoituksen rahavirrat	0	0
Rahavirrat yhteensä	195	1 067

Paperityö Oy:n myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan

	30.6.2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 557
Muut aineettomat hyödykkeet	2
Myytavissä olevat sijoitukset	75
Saamiset	962
Vaihto-omaisuus	1 224
Rahavarat	356
Rahoitusvelat	0
Ostovelat ja muut velat	-1 119
Varat ja velat yhteensä	4 057
Rahana saatu vastike	11 000
Luovutetun yksikön rahavarat	-356
Rahavirtavaikutus	10 644

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2016	2015
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	18	44
Paperityö Oy:n myyntivoitto	8 254	
Muut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	8	5
Vuokratuotot asunto- ja liikehuoneistoista	180	186
Paperinkeräys	930	950
Painolevyt ja kehitekiuokset	98	106
Muut	79	125
Yhteensä	9 567	1 416

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2016	2015
Sijoituskiinteistöjen hoitokulut	18	17
Henkilösivukulut	367	615
Toimitila-, tuotantokone- ja toimitukselliset kulut	5 144	5 359
Tiedonsiirto-, atk-, konttori- ja markkinointikulut	3 359	3 538
Auto-, matkustus-, edustus- ja neuvottelukulut	1 023	1 134
Vakuutukset	166	185
Muut kulut	642	535
Maksetut palkkiot		
Tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	84	79
Veroneuvonta	7	40
Muut palkkiot	8	9
Yhteensä	10 819	11 513

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	266	293
Yhteensä	266	293
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 360	1 344
Sijoituskiinteistöt	19	19
Koneet ja kalusto	4 648	4 641
Yhteensä	6 027	6 004
Poistot yhteensä	6 294	6 296

6. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

	2016	2015
Palkat	17 934	18 912
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	3 193	3 287
Muut henkilösivukulut	924	852
Yhteensä	22 051	23 052

Segmenttikohtaiset henkilöstömäärät esitetään liitetiedossa 1. Segmentti-informaatio. Johdon työsuhde-etuudet esitetään kohdassa 25. Lähipiiritapahtumat.

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	7	2
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	5	11
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavista rahoituseristä		
Valuuttajohdannaiset		19
Korkotuotot eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista	67	45
	79	77

Liikevoiton yläpuolella oleviin eriin sisältyy valuuttakurssitappioita 195 496,00 euroa vuonna 2016 ja valuuttakurssitappioita 175 367,07 euroa vuonna 2015.

Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoon arvostetuista veloista	302	420
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavista rahoituseristä		
Valuuttajohdannaiset		30
	302	450
Arvonalentumiset	200	84

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Myyntivoitot	292	1 382
Saadut osingot	531	686
Arvonmuutokset	1 938	499
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavien rahoitusvarojen muutos	2 762	2 567

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 338	2 109
--	--------------	--------------

8. TULOVEROT

	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	992	405
Edellisten tilikausien verot	-20	-1
Laskennallisten verojen muutos	-328	795
Verot tuloslaskelmalla ovat	644	1 200
Tulos ennen veroja	13 054	7 456
Verovapaat tulot	-10 178	-687
Vähennyskeltottomat kulut	574	520
Koulutusvähennykset	-29	-28
Vahvistettu tappio		-1 258
	3 421	6 003
josta verot laskettuna kotimaan verokannalla	684	1 201
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-20	-1
Verot tuloslaskelmassa	664	1 200

Vuonna 2016 omasta pääomasta ei kirjattu laskennallista verovelkaa (14 733,85 euroa vuonna 2015).

9. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2016	2015
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	12 346	6 240
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	12 517 360	12 517 360
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR/ osake)	0,99	0,50
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), jatkuvat toiminnot	0,97	0,44
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), lopetetut toiminnot	0,01	0,06

Konsernilla ei ole laimentavia kantaosakkeiden määrää lisääviä osaketekjöitä.

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	2 866	17	2 883
Lisäykset	142	18	159
Vähennykset		-17	-17
Siirrot erien välillä			
Hankintameno 31.12.2016	3 008	18	3 026
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-2 398		-2 398
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			
Tilikauden poisto	-266		-266
Arvonalennukset			
Kertyneet poistot 31.12.2016	-2 664		-2 664
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	468	17	485
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	344	18	361
	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	3 098	51	3 149
Lisäykset	122	17	139
Vähennykset	-136	-51	-187
Vähennykset lopetetuista toiminnoista	-217		-217
Hankintameno 31.12.2015	2 866	17	2 883
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015	-2 447		-2 447
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	129		129
Lopetettujen toimintojen kertyneet poistot	215		215
Tilikauden poisto	-283		-283
Lopetettujen toimintojen tilikauden poisto	-2		-2
Arvonalennukset	-10		-10
Kertyneet poistot 31.12.2015	-2 398		-2 398
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	651	51	702
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	468	17	485

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa-alueet	Muut rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	701	45 566	89 469	171	2 532	138 438
Lisäykset		1 216	2 484	39	83	3 822
Vähennykset			-57		-2 527	-2 584
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.2016	701	46 781	91 896	210	88	139 676
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016		-16 846	-64 812			-81 658
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			25			25
Tilikauden poisto		-1 360	-4 648			-6 008
Kertyneet poistot 31.12.2016		-18 206	-69 436			-87 642
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	701	28 720	24 656	171	2 532	56 780
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	701	28 576	22 460	210	88	52 035
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 1.1.2016			24 352			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016			22 129			
	Maa-alueet	Muut rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	747	50 107	89 858	172	9 459	150 343
Lisäykset	23	279	12 125		2 732	15 159
Vähennykset			-3 776		-9 459	-13 236
Vähennykset lopetetusta toiminnosta	-69	-4 820	-8 739	-1	-200	-13 828
Hankintameno 31.12.2015	701	45 566	89 469	171	2 532	138 438
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015		-18 683	-71 546			-90 229
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			3 735			3 735
Lopetettujen toimintojen kertyneet poistot		3 306	7 858			11 164
Tilikauden poisto		-1 344	-4 641			-5 984
Lopetettujen toimintojen tilikauden poisto		-124	-219			-343
Kertyneet poistot 31.12.2015		-16 846	-64 812			-81 658
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	747	31 424	18 312	172	9 459	60 113
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	701	28 720	24 656	171	2 532	56 780
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 1.1.2015			17 862			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2015			24 352			

Työ- ja elinkeinoministeriön v. 2015 maksamasta yrityksen kehittämisavustuksesta PunaMusta Oy:n painokoneinvestointeihin kohdistui 311.958,00 euroa tilikauden 2016 aikana tuotantokäyttöön otettuihin koneisiin. Summa on huomioitu vähennyksenä koneitten ja kaluston lisäyksissä.

Sijoituskiinteistöt

	2016	2015
Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	137	156
Lisäykset		
Poistot	-19	-19
Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät		
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	118	137

Sijoituskiinteistön 31.12.2016 käypä arvo on (taso 2) noin 0,4 miljoonaa euroa ja sen arvo perustuu ulkopuoliseen arvonmääritykseen (ulkopuolinen LKV-arvio).

12. OSUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

	2016	2015
Tilikauden alussa	23	23
Tilikauden lopussa	23	23

Tiedot konsernin osakkuusyrityksistä sekä niiden yhteenlasketut varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio:

	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus-%
2016						
Väli-Suomen Media Oy	Jyväskylä	244	112	674	10	25
2015						
Väli-Suomen Media Oy	Jyväskylä	223	101	646	8	25

13. MYYTÄVISSÄ OLEVAT SIOITUKSET

Myytävissä olevat sijoitukset sisältävät noteeraamattomien yhtiöiden osakkeita yhteensä 438 375,41 euroa, joista asunto-osakehuoneiston maksueriä 181 667,66 euroa.

Noteeraamattomien yhtiöiden osakkeista 131 707,75 euroa on sellaisia, joiden käypää arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittää.

Nämä osakkeet on arvostettu hankintamenoon, koska käytettävissä olevat tiedot markkinoilla tehdyistä vähäisistä kaupoista eivät asetu riittävän pienelle vaihteluvälille muodostaakseen luotettavan perustan osakkeen käyvän arvon määrittämiselle.

Loppujen osakkeiden arvo tilinpäätöshetkellä oli 125 000 euroa arvonalennuksen 200 000,00 euroa jälkeen.

	2016	2015
Hankintameno tilikauden alussa	638	723
Arvonalennukset	-200	-84
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	438	638

14. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

	2016	2015
Poistoerot ja muut vapaaehtoiset varaukset	3 442	3 347
Osakkeiden käyvän arvon arvostus	73	222
Laskennallinen verovelka yhteensä	3 515	3 569
Muut erät		2
Muut erät yhteensä		2
Laskennallinen nettoverovelka yhteensä	3 515	3 567

15. VAIHTO-OMAISUUS

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	2 159	1 951
Keskeneräiset tuotteet	333	395
Valmiit tuotteet/tavarat	47	62
Yhteensä	2 539	2 408

16. MYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

	2016	2015
Pitkäaikaiset saamiset		
Palautuskelpoiset liittymismaksut	94	94
Sähköliittymät	40	40
Kaukolämpöliittymät	28	28
Vesiliittymät	20	20
Pääomalaina	122	122
Yhteensä	303	303
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	6 537	6 318
Muut saamiset	2 038	890
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	2	263
Yhteensä	8 576	7 470

Myyntisaamisten käypä arvo ei merkittävästi poikkea kirjanpitoarvosta, koska saamiset ovat lyhytaikaisia. Myyntisaamisten ikäjakauma ja selvitys luottotappioista esitetään kohdassa 22.

17. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

	2016	2016	2015	2015
Rahoitusvarat	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Myytavissä olevat	125	125	325	325
Myytavissä olevat, käypä arvo ei määritettävissä	313		313	
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat	10 900	10 900	11 990	11 990
Rahoitusvelat				
Euromääräiset pankkilainat	11 525 ²⁾ kts. alla		29 870 ²⁾ kts. alla	

²⁾ Yllämainitut pankkilainat ovat luonteeltaan vaihtuvakorkoisia. Lainat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuon. Niiden käypä arvo on kohtuullisen lähellä niiden kirjanpitoarvoa.

Ylläolevista käypään arvoon arvostetuista myytävissä olevista rahoitusvaroista ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä varoista luokitellaan hierarkiatason 1 mukaisiksi 10 899 780,85 euroa (v. 2015 11 990 494,87 euroa), jolloin käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Hierarkiatason 3 mukaisiksi luokitellaan 125 000,00 euroa (v. 2015 325 000,00 euroa).

18. RAHAVARAT

	2016	2015
Käteinen raha ja pankkitilit	3 670	4 255

19. OMA PÄÄOMA JA PÄÄOMAN HALLINTAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Yhteensä
1.1.2015	12 517 360	1 053	7 668	8 720
31.12.2015	12 517 360	1 053	7 668	8 720
31.12.2016	12 517 360	1 053	7 668	8 720
Osakepääoma:	2016			2015
	Kpl	EUR	Kpl	EUR
	12 517 360	1 053	12 517 360	1 053

Osakkeiden enimmäismäärä on 12 517 360 kappaletta.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Ylikurssirahasto on muodostettu vuoden 1987 osakeannin yhteydessä.

OSINGOT

Hallitus on esittänyt jaettavaksi osinkoa 0,50 euroa/kpl eli yhteensä 6 258 680,00 euroa.

Emoyhtiön jakokelpoiset varat ovat 32 653 472,02 euroa. Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä.

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa pitkäaikaista omistaja-arvoa. Pääomarakenteeseen vaikutetaan muun muassa osingonjaon kautta. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj noudattaa aktiivista osinkopoliittikkaa. Osingonjaossa otetaan kuitenkin huomioon kannattavan kasvun vaatima rahoitus ja yhtiön tulevaisuuden näkymät.

20. KOROLLISET VELAT

	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Pankkilainat	5 054	10 700
Lyhytaikaiset		
Pankkilainat		
Yritystodistuslainat	4 000	15 000
Luottolimiitti	800	
Pitkäaikaisten pankkilainojen lyhennykset	1 671	4 170
Yhteensä	6 471	19 170

Konsernin korolliset velat ovat euromääräisiä.

Lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin on pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden lyhennysten lisäksi kirjattu nostetut yritystodustuslainat sekä käytössä oleva luottolimiitti.

21. OSTOVELAT JA MUUT LYHYTAIKAISET KOROTTOMAT VELAT

	2016	2015
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	2 767	2 842
Saadut ennakot	1 535	1 571
Muut velat	879	901
Siirtovelat	3 899	3 202
Yhteensä	9 079	8 515
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Palkkajaksotukset	271	230
Lomapalkkajaksotukset ja sosiaalikulut	2 755	2 789
Verot	554	17
Työl-jaksotukset	90	37
Korot	3	17
Muut siirtovelat	226	111
Yhteensä	3 899	3 202

Velkojen lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät merkittävästi poikkea käyvistä arvoista.

22. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin riskienhallintavastuut noudattavat normaaleja liiketoimintavastuita. Liiketoimintayksiköt arvioivat säännöllisesti oman toimintansa keskeisimpiä riskejä ja raportoivat niistä sekä suunnitelmistaan konsernin johdolle.

Markkinariski

VALUUTTARISKI

Konsernin myyntituotot altistuvat jossain määrin valuuttakurssimuutosten aiheuttamalle valuuttariskille. Suurin osa konsernin lyhytaikaisista saamisista on kuitenkin euroissa.

Tilinpäätöspäivän ainoa merkittävä valuuttapositio oli SEK-määräinen nettosaaminen 424 874,55 euroa. Muiden valuuttojen osalta avoin positio 31.12.2016 oli vähäinen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty EUR/SEK-kurssimuutoksen vaikutus tilikauden tulokseen laskennallinen verovelka huomioiden, kun EUR/SEK-kurssi muuttuu +/-9 % kaikkien muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina.

Herkkyysanalyysissä on esitetty EUR/SEK:n vaikutus, koska sen muutoksella oletetaan olevan suurin vaikutus yhtiön tulokseen. Herkkyysanalyysi perustuu tilinpäätöspäivän SEK-määräiseen valuuttapositioon. Analyysissä on huomioitu suojausinstrumenttien vaikutus.

		2016		2015
Vaikutus voittoon verojen jälkeen ja omaan pääomaan	EUR/SEK muutos	(1 000 euroa)	EUR/SEK muutos	(1 000 euroa)
Valuutta				
EUR/SEK	+9%	-29	+6%	-23
EUR/SEK	-9%	34	-6%	26

KORKORISKI

Konserni altistuu euribor-sidonnaisten markkinakorkojen muutoksesta johtuvalle korkoriskille. Konsernin korolliset nettovelat olivat noin 7,9 milj. euroa. Pankkilainojen korot on sidottu 1 ja 3 kk:n euribor-korkoihin.

Sijoitustoiminnan riski

Sijoitustoiminnassa osakkeiden hintariskiä on pyritty suojaamaan hajauttamalla osakesijoitukset eri yhtiöiden ja eri toimialojen osakkeisiin. Kaupankäyntisalkun merkittävin osakesijoitus kohdistuu Ilkka-Yhtymä Oyj:n osakkeisiin.

Herkkyyksianalyysi

		2016		2015
Tekijä (1 000 euroa)	muutos	vaikutus tulokseen verovelka huomioiden	muutos	vaikutus tulokseen verovelka huomioiden
Pörssikurssien muutos	+/-38 %	+/-3 314	+/-20 %	+/-1 918

		2016		2015
Tekijä (1 000 euroa)	muutos	vaikutus tulokseen verovelka huomioiden	muutos	vaikutus tulokseen verovelka huomioiden
Rahoituksen keskikorko	+1 %	+ 134	+1 %	+ 229

Luottoriski

Konsernin luottoriskin minimoimiseksi on käytössä emoyhtiön hallituksen hyväksymä luottopoliittika. Asiakkailta pyritään saamaan joko ennakkomaksu tai turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Konsernilla on laaja asiakaskunta ja se pyrkii luottottamaan vain hyvät luottotiedot omaavia yrityksiä. Yleismaailmallinen talouden taantuma on lisännyt luottoriskiä Venäjän saatavien osalta. Tilikauden aikana kirjattujen luottotappioiden määrä konsernissa oli 0,2 miljoonaa euroa, joista suurin osa syntyi kirjapainotoimialalla. Seuraavassa taulukossa on esitetty painotoiminnan ja lehtitoimialan eräntyneiden saatavien ikäjakauma tilinpäätöshetkellä 31.12.2016.

Ikäanalyysi (1 000 euroa)	eräntyneenä yht.	alle 1 kk	1-2 kk	yli 2 kk
Painotoiminta	829	554	77	198
Lehtitoimiala	126	90	16	20

Maksuvalmiusriski

Konsernin hyvä maksuvalmius eri markkinaoloissa pyritään varmistamaan riittävillä kassavaroilla, luottolimiiteillä ja yritystodistustalainoilla. Konsernin kassavarat olivat 3,7 miljoonaa euroa ja korollinen velka 11,5 miljoonaa euroa 31.12.2016. Käyttämättömien luottolimiittien määrä 31.12.2016 oli 5,9 miljoonaa euroa.

Seuraava taulukko kuvaa sopimuksiin perustuvaa maturiteettianalyysiä. Luvut ovat diskonttaamattomia ja ne sisältävät sekä korkomaksut että pääoman takaisinmaksut. Konserni on solmimillaan koronvaihtosopimuksilla muuntanut osan koroista kiinteäkorkoisiksi. Maturiteettianalyysi on laadittu kiinteäkorkoisena, vaihtuvakorkoisten lainojen korkona on käytetty tilinpäätöspäivän korkoa. Kovenanttiehtoja ei velkoihin sisälly.

(1 000 eur)	tasearvo	rahavirta yht.	alle vuosi	1-6 vuotta
31.12.2016 Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma				
Pankkilainat	6 725	10 893	5 742	5 151
Shekkiluottolimitit	800	800	800	
Yritystodistustalainat	4 000	4 000	4 000	
Ostovelat	2 767	2 767	2 767	
Yhteensä	14 292	18 460	13 309	5 151
	käypä arvo			
Takaussopimukset	849	849		

(1 000 eur)	tasearvo	rahavirta yht.	alle vuosi	1-6 vuotta
31.12.2015 Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma				
Pankkilainat	29 870	30 239	19 328	10 911
Shekkiluottolimitit				
Yritystodistuslainat	15 000	15 000	15 000	
Ostovelat	2 842	2 842	2 842	
Yhteensä	47 712	48 081	37 170	10 911
	käypä arvo			
Takaussopimukset	849	849		

23. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

	2016	2015
Maksettavat vuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa	477	470
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	469	637
Yli viiden vuoden kuluttua	504	527
Yhteensä	1 450	1 634
Saatavat vuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa		40
Yhteensä		40

24. EHDOLLISET VARAT JA VELAT SEKÄ SITOUKUKSET

	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Pantatut osakkeet	888	1 888
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	14 111	14 111
Muut vastuut ja sitoumukset	6 828	10 627
Muiden puolesta annetut vakuudet ja sitoumukset	849	849

Muut taloudelliset vastuut

Nurmeksen Sanomat Ky:n vastuunalaisen yhtiömiehen osuus (yhtiöllä ei ole toimintaa, varoja eikä velkoja).

25. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Lähipiiriin Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, tytäryhtiöt, osakkuusyhtiö (25% osuus), Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksen jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt, konsernin johtoryhmän jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt sekä yhteisö, jonka osakkuusyhtiö raportoiva yhtiö on.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat:

	Kotipaikka	Omistusosuus %	Äänivaltaosuus %
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj (emoyhtiö)	Joensuu		
Sanomalehti Karjalainen Oy	Joensuu	100,0	100,0
PunaMusta Oy	Joensuu	97,3	97,3
Keski-Karjalan Kustannus Oy	Parikkala	100,0	100,0
Lieksan Lehti Oy	Lieksa	100,0	100,0
Pogostan Sanomat Oy	Ilomantsi	100,0	100,0
Karelia Viestintä Oy	Joensuu	100,0	100,0
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy	Joensuu	100,0	100,0
Ylä-Karjala Oy	Nurmes	100,0	100,0
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy	Joensuu	100,0	100,0

Lähipiiriliiketoimet

	2016	2015
Liiketoimet on hinnoiteltu markkinaehtoisesti.		
Myynnit lähipiirille	728	620
Ostot lähipiiriltä	239	255
Saamiset lähipiiriltä	98	67
Velat lähipiirille	32	86

Johdon työsuhde-etuudet

	2016	2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	739	688
Vapaaehtoiset lisäeläkevakuutukset	16	16
Yhteensä	755	704

Luvut sisältävät toimitusjohtajan palkkion ja muun konsernin johtoryhmän palkat ja työsuhde-etuudet sekä vapaaehtoiset lisäeläkevakuutukset.

Maksetut palkat ja palkkiot

	2016	2015
Toimitusjohtaja ¹⁾	203	212
Eläkemaksut toimitusjohtajan palkkiosta (lakisääteinen)	34	35
Hallituksen jäsenet:		
Laakkonen Yrjö ²⁾	53	30
Laakkonen Jyrki	21	60
Laakkonen Reetta ²⁾	15	15
Laakkonen Hannu	15	15
Mäkihonko Juha	26	15
Pelkonen Paavo	15	15
Laakkonen Joona	15	15
Yhteensä	160	165

¹⁾ sisältää auto- ja puhelinedut ²⁾ sisältää puhelinedun

26. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut sellaisia olennaisia tapahtumia, joilla olisi vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen.

27. VIIDEN VUODEN LUKUSARJAT

		Jatkuvat toiminnot IFRS 2016	Jatkuvat toiminnot IFRS 2015	** IFRS 2014	** IFRS 2013	** IFRS 2012
Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut						
Liikevaihto	Milj. euroa	77,5	85,5	96,4	93,0	94,0
muutos edell. vuoteen	%	-9,4	-2,5	3,6	-1,1	6,0
Liikevoitto	Milj. euroa	10,5	4,7	6,7	7,3	11,4
osuus % / liikevaihto	%	13,5	5,5	6,9	7,8	12,1
Tulos ennen veroja	Milj. euroa	12,8	6,8	4,3	3,1	9,5
osuus % / liikevaihto	%	16,6	7,9	4,4	3,3	10,1
Bruttoinvestoinnit	Milj. euroa	1,4	5,6	18,1	17,7	6,3
osuus % / liikevaihto	%	1,9	6,5	18,8	19,1	6,7
Henkilöstö keskimäärin		407	416	489	497	487
Tutkimus- ja kehitysmenojen määrä on vähäinen.						
Sijoitetun pääoman tuotto	%	18,3 %	10,1 %	6,9 %	5,5 %	16,0 %
Oman pääoman tuotto	%	24,8 %	13,3 %	8,1 %	7,7 %	18,7 %
Omavaraisuusaste	%	70,8 %	49,1 %	48,0 %	51,8 %	57,3 %
Gearing	%	-5,6 %	31,6 %	42,8 %	19,8 %	-9,8 %
Osakekohtaiset tunnusluvut						
Tulos / osake	€	0,99	0,50	0,27	0,25	0,60
Osinko / osake*	€	0,50	0,30	0,30	0,00	0,30
Oma pääoma / osake	€	4,36	3,41	3,47	3,23	3,27
Osinko / tulos	%	50,7 %	60,2 %	113,1 %	0,0 %	50,3 %
Efektiiivinen osinkotuotto	%	7,5 %	4,7 %	4,8 %	0,0 %	2,8 %
Hinta / voitto-suhde (P/E-luku)		6,80	12,88	23,57	32,51	18,10
Osakkeen kaupank. kurssi	€	6,71	6,42	6,25	8,00	10,79
Osakekannan markkina-arvo	Milj. euroa	84,0	80,4	78,2	100,1	135,1
Osakkeen vuosivaihto	kpl	108 026	1 374 997	1 667 372	48 413	52 351
Osakkeen vuosivaihto	%	0,9 %	11,0 %	13,3 %	0,4 %	0,4 %
Osakkeiden oik. määrä 31.12.	kpl	12 517 360	12 517 360	12 517 360	12 517 360	12 517 360

*¹⁾ Osingonjako 0,50 € / osake vuodelta 2016 on hallituksen esitys

**²⁾ Vuosien 2014, 2013 ja 2012 tunnuslukuihin sisältyvät vuonna 2016 lopetetut toiminnot

Sijoitetun pääoman tuotto, %	100 x	Voitto (ennen veroja) + rahoituskulut Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskiarvo kahden peräkkäisen vuoden taseista)
Oman pääoman tuotto, %	100 x	Voitto Oma pääoma (keskiarvo kahden peräkkäisen vuoden taseista)
Omavaraisuusaste, %	100 x	Oma pääoma Taseen loppusumma – saadut ennakot
Gearing, % (nettovelkaantumisaste)	100 x	Korolliset rahoitusvelat – kassa ja pankkisaamiset – rahoitusarvopaperit Oma pääoma
Tulos/osake		Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus tuloksesta Osakkeiden oikaistu keskimääräinen kappalemäärä
Osinko/osake		Tilikauden osingonjako Osakkeiden laimentamaton lukumäärä
Oma pääoma/osake		Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma Osakkeiden laimentamaton lukumäärä
Osinko/tulos, %	100 x	Osakekohtainen osinko Osakekohtainen tulos
Efektiivinen osinkotuotto, %	100 x	Osakekohtainen osinko Tilikauden päätöskurssi
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku), %		Tilikauden päätöskurssi Osakekohtainen tulos
Osakekannan markkina-arvo		Osakkeiden laimentamaton lukumäärä x tilikauden päätöskurssi

28. OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUMA JA TIEDOT OSAKKEENOMISTAJISTA

Osakkeenomistuksen jakauma ja tiedot osakkeenomistajista ovat luettavissa emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedoista.

Emoyhtiön tuloslaskelma

(1 000 euroa)		1.1.–31.12.2016		1.1.–31.12.2015
LIKEVAIHTO		5 707		6 872
Liiketoiminnan muut tuotot		2 757		2 814
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana			1 648	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	346	-346	1 035	-2 683
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	1 379		1 363	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	206		204	
Muut henkilösivukulut	51	-1 636	41	-1 608
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 435		-1 409
Liiketoiminnan muut kulut		-1 839		-2 026
LIKEVOITTO/TAPPIO		3 209		1 959
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot osuuksista				
Saman konsernin yrityksissä	1 450		1 668	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista				
Saman konsernin yrityksiltä	83		86	
Muilta	9 042		12	
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	12		14	
Muilta	23		9	
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	-6		-24	
Muille	-138		-212	
Arvonalentumiset	-160	10 307	-53	1 500
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		13 516		3 460
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-288		-1 308
Konserniavustukset, saadut		2 191		3 135
Tuloverot		-952		-351
TILIKAUDEN VOITTO		14 467		4 936

Emoyhtiön tase

Vastaavaa				
(1 000 euroa)		31.12.2016		31.12.2015
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	40		59	
Muut pitkävaikutteiset menot	87	127	107	166
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	576		576	
Rakennukset ja rakennelmat	27 932		28 016	
Koneet ja kalusto	192		205	
Muut aineelliset hyödykkeet	209		170	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		28 909	630	29 597
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	6 677		8 647	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	5 450		4 983	
Muut osakkeet ja osuudet	410		570	
Muut saamiset	265	12 802	265	14 465
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Pörssiosakkeet		10 535		10 880
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	76		183	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	2 684		4 267	
Siirtosaamiset	1 010	3 769	59	4 510
Rahat ja pankkisaamiset		1 383		2 369
VASTAAVAA YHTEENSÄ		57 525		61 987

Vastattavaa				
(1 000 euroa)		31.12.2016		31.12.2015
Oma pääoma				
Osakepääoma	1 053		1 053	
Ylikurssirahasto	7 668		7 668	
Edellisten tilikausien voitto	18 187		16 944	
Tilikauden voitto	14 467	41 374	4 936	30 600
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Poistoero		8 674		8 386
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta				2 500
Velat saman konsernin yrityksille		4		
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	4 800		17 000	
Saadut ennakot			7	
Ostovelat	211		476	
Velat saman konsernin yrityksille	1 499		2 578	
Muut velat	216		194	
Siirtovelat	748	7 474	246	20 501
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		57 525		61 987

Emoyhtiön rahoituslaskelma

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) ennen satunnaisia erää	13 516	3 460
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 307	-1 500
Oikaisut liikevoittoon	1 435	1 409
Käyttöpääoman muutos	-1 674	2 102
Maksetut korot ja maksut	-165	-248
Saadut korot	148	53
Maksetut välittömät verot	-419	1 357
Liiketoiminnan rahavirta	2 534	6 633
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-728	-921
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	11 000	
Myönnettyt lainat	-500	-1 300
Investoinnit muihin sijoituksiin		-14
Lainasaamisten takaisinmaksut	2 814	1 383
Saadut osingot investoinneista	7	1 220
Investointien rahavirta	12 593	368
Rahoituksen rahavirta		
Lyhytaikaisten lainojen nostot	28 500	64 690
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-41 200	-63 540
Pitkäaikaisten lainojen nostot		
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-2 000	-5 000
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-3 745	-3 745
Saadut ja maksetut konserniavustukset	2 331	1 824
Rahoituksen rahavirta	-16 114	-5 771
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 1.1.	2 369	1 139
Rahavarat 31.12.	1 383	2 369
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos lisäys (-) / vähennys (+)	-838	74
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	346	1 035
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-1 182	993
Käyttöpääoman muutos	-1 674	2 102

Tilinpäätöksen liitetiedot

Laadintaperiaatteet

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuudessa olevat arvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai tilinpäätöspäivän pörssikurssiin, mikäli se on alempi.

Emoyhtiön vaihto-omaisuuteen sisältyvien arvopapereiden markkina-arvo 31.12.2016 oli 10,9 miljoonaa euroa (kirjanpitoarvo 10,5 miljoonaa euroa).

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Tilinpäätös on laadittu suunnitelman mukaisin poistoin, jotka perustuvat alkuperäiseen hankintamenoon ja aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudelliseen pitoaikaan.

Suunnitelman mukaisten ja kirjattujen poistojen erotus esitetään tuloslaskelmassa tilinpäätössiirtona.

Kertynyt poistoero esitetään taseen vastattavaa puolella yhtenä eränä.

Poistoajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	40 vuotta
Rakennusten irtaimet ainesosat	10 vuotta
Väestönsuojat	15 vuotta
Muut koneet ja kalusto	5–10 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut pitkävaikuttiset menot	5–10 vuotta
Liikearvo	5 vuotta

ULKOMAANRAHAMÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahamääräiset saamiset ja velat on arvostettu käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia.

Kurssierot on kirjattu tuloslaskelmaan.

ELÄKEVASTUUT

Konsernin eläkevastuu on pääsääntöisesti katettu TYEL-vakuutuksella ja menot on käsitelty suoriteperusteisesti.

Liitetiedot

(1 000 euroa)

1. LIIKEVAIHDON JAKO TOIMIALOITTAIN JA MARKKINA-ALUEITTAIN		
	2016	2015
Muu toiminta	1 854	1 832
Arvopaperikauppa	3 853	5 040
Yhteensä	5 707	6 872
Maantieteellinen jakauma:		
Kotimaa	5 707	6 872

2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT		
	2016	2015
Kiinteistötoiminnan vuokratuotot	2 747	2 812
Kalustomyyntivoitto	8	
Muut tuotot	2	1
Yhteensä	2 757	2 814

3. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN		
	2016	2015
Palkat	1 379	1 363
Eläkekulut	206	204
Muut henkilöstökulut	51	41
Tuloslaskelman henkilöstökulut	1 636	1 608
Luontoisedut verotusarvo	13	15
Yhteensä	1 649	1 623
Palkat ja korvaukset tilikauden aikana toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille		
	350	365
Eläkemaksut toimitusjohtajan palkkiosta		
	34	35
Luontoisedut		
	13	12
Yhtiön palveluksessa tilikauden aikana ollut vakinainen henkilökunta:		
Toimihenkilöt	25	25

4. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Suunnitelman mukaan		
Rakennukset	1 294	1 271
Koneet ja kalusto	99	94
Aineettomat oikeudet	24	24
Muut pitkävaikutteiset menot	19	19
Yhteensä	1 435	1 409
Poistoeron muutos		
Rakennukset	300	1 325
Koneet ja kalusto	-18	-23
Aineettomat oikeudet	-2	-1
Muut pitkävaikutteiset menot	8	8
Yhteensä	288	1 308

5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2016	2015
Sijoituskiinteistöjen hoitokulut	18	17
Henkilösivukulut	78	152
Toimitilakulut	802	917
Tiedonsiirto-, atk-, konttorikulut	397	419
Autokulut	26	25
Vakuutukset	13	13
Matkustus-, edustus- ja neuvottelukulut	134	159
Mainonnan ja markkinoinnin kulut	28	40
Muut kulut	241	230
Yhteensä	1 736	1 972

6. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

Maksetut palkkiot KHT-Yhteisö Ernst & Young Oy	2016	2015
Tilintarkastuspalkkiot	38	37
Veroneuvonta	8	11
Muut palkkiot	57	7
Yhteensä	103	54

7. KONSERNIN SISÄISET RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2016	2015
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	1 450	1 668
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä pitkäaikaisista sijoituksista	83	86
Korkokulut ja muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille	6	24

8. MUUT RAHOITUSKULUT

	2016	2015
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	160	53

9. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

	2016	2015
Konserniavustukset, saadut	2 191	3 135

10. TULOVEROT

	2016	2015
Tuloverot tilinpäätössiirroista	380	627
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	571	-276
Yhteensä	952	351
Laskennalliset verovelat		
Kertyneestä poistoerosta	1 735	1 677

11. PYSYVÄT VASTAAVAT

	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet					
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteis- menot	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä	Maa- alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	393	219	13	624	576	42 341	2 204	170	630	45 921
Lisäykset	17			17		1 209	118	39		1 366
Vähennykset			-13	-13			-57		-630	-686
Siirrot erien välillä										
Hankintameno 31.12.2016	410	219		628	576	43 550	2 266	209		46 601
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-346	-112		-458		-14 325	-2 000			-16 324
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot							25			25
Tilikauden poisto	-24	-19		-43		-1 294	-99			-1 392
Arvonalennukset										
Kertyneet poistot 31.12.2016	-370	-131		-501		-15 618	-2 074			-17 692
Arvonmuutokset										
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	40	87		127	576	27 932	192	209		28 909
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	47	107	13	166	576	28 016	205	170	630	29 597
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016							102			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2015							116			

Sijoitukset	Osakkeet		Saamiset		Yhteensä	
	Konserniyritykset	Muut	Konserniyritykset	Muut		
Hankintameno 1.1.2016		8 647	623	4 983	265	14 518
Lisäykset				1 450		1 450
Vähennykset		-1 969		-983		-2 952
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.2016		6 677	623	5 450	265	13 015
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016			-53			-53
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot						
Tilikauden poisto						
Arvonalennukset			-160			-160
Kertyneet poistot 31.12.2016			-213			-213
Kirjanpitoarvo 31.12.2016		6 677	410	5 450	265	12 802

12. EMOYHTIÖN OMISTAMAT OSAKKEET KONSERNIYRITYKSISSÄ

Konserniyritysosakkeet	Omistusosuus %	Äänivalta %
Lieksan Lehti Oy	100.0	100.0
Keski-Karjalan Kustannus Oy	100.0	100.0
Ylä-Karjala Oy	100.0	100.0
Pogostan Sanomat Oy	100.0	100.0
Paperityö Oy	100.0	100.0
Karelia Viestintä Oy	100.0	100.0
Sanomalehti Karjalainen Oy	100.0	100.0
PunaMusta Oy	97.3	97.3
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy	100.0	100.0
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy	100.0	100.0

13. PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET KONSERNIYRITYKSIIN

	2016	2015
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Pysyvät vastaavat		
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy		62
PunaMusta Oy	5 450	4 000
Yhteensä	5 450	4 062

14. KONSERNISAAMISET JA -VELAT

	2016	2015
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Vaihtuvat vastaavat		
Myyntisaamiset	40	75
Lainasaamiset	2 008	2 750
Siirtosaamiset	637	1 442
Yhteensä	2 684	4 267
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Vieras pääoma, lyhytaikainen		
Ostovelat	6	8
Muut lyhytaikaiset velat	1 491	2 558
Siirtovelat	3	12
Yhteensä	1 499	2 578

15. SIIRTOSAAMISET JA SIIRTOVELAT

Siirtosaamisten olennaisimmat erät ovat vuonna 2016 myytyt arvopaperit, joista raha tuloutuu vuonna 2017 yhteensä 0,97 miljoonaa euroa.

Siirtovelkojen olennaisimmat erät ovat vuosilomapalkat sosiaalikuluneen 0,2 miljoonaa euroa.

16. OMA PÄÄOMA

	2016	2015
Osakepääoma 1.1.	1 053	1 053
Osakepääoma 31.12.	1 053	1 053
Ylikurssirahasto 1.1.	7 668	7 668
Ylikurssirahasto 31.12.	7 668	7 668
	8 720	8 720
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	21 880	2 069
Osingonjako	-3 755	-3 755
<i>Jakamattomien osinkojen palautus voittovaroihin</i>	62	
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	18 187	16 944
Muu voitonjako		
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	18 187	16 944
Tilikauden voitto	14 467	4 936
	32 653	21 880
Oma pääoma yhteensä	41 374	30 600
Laskelma jakokelpoisista varoista		
Voitto edellisiltä tilikausilta	18 187	16 944
Tilikauden voitto	14 467	4 936
Yhteensä	32 653	21 880

17. EMOYHTIÖN OSAKEPÄÄOMA

	kpl	2016	kpl	2015
Osakkeet	12 517 360	1 053	12 517 360	1 053

18. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET

	2016	2015
Omasta velasta		
Pantatut osakkeet	888	1 999
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	14 111	14 111
Yhteensä	14 999	16 110
Vastuut ovat emo- ja tytäryhtiöiden veloista.		
Erityistakaussitoutumus	5 894	8 864

Leasingvastuut

	31.12.2016	31.12.2015
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	30	30
Myöhemmin maksettavat	30	28
Yhteensä	60	58

Vuokravastuut

	31.12.2016	31.12.2015
Vuokrasaamiset		
Seuraavalla tilikaudella saatavat	634	670
Myöhemmin saatavat	4 224	4 830
Yhteensä	4 857	5 500

Maksettavat vuokrat

Seuraavalla tilikaudella maksettavat	23	23
Myöhemmin maksettavat	598	621
Yhteensä	621	645

Muut taloudelliset vastuut

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2007-2016 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 2 886 591,26 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2025.

Nurmeksen Sanomat Ky:n vastuunalaisen yhtiömiehen osuus (yhtiöllä ei ole toimintaa, varoja eikä velkoja).

19. MUUT

Konsernilla ei ole ollut merkittäviä tuotekehitysmenoja.

Hallituksen antivaltuutusta ja johdon osapalkkioita ei ole, eikä myöskään johdannaissopimuksista aiheutuvia vastuuta.

Yhtiön hallituksen esitys voittoa koskeviksi toimenpiteiksi

Voitonjakokelpoiset varat ovat 32 653 472,02 euroa. (1 000 euroa)		Euroa (€)
Yhtiön hallitus esittää, että		
	tilikauden voitto	14 466 658,09
	sekä edellisten tilikausien voitto	18 186 813,93
yhteensä		32 653 472,02
käytetään seuraavalla tavalla:		
	osinkoa jaetaan 0,50 euroa jokaiselle ulkona olevalle osakkeelle 12 517 360 kappaleelle eli yhteensä	6 258 680,00
	hallituksen käytettäväksi jätetään	100 000,00
	voitto- ja tappioutilille jätetään	26 294 792,02
yhteensä		32 653 472,02

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Joensuussa maaliskuun 3. päivänä 2017

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ

Yrjö Laakkonen	Juha Mäkihonko	Reetta Laakkonen
Hannu Laakkonen	Paavo Pelkonen	
Joona Laakkonen	Raimo Puustinen <i>toimitusjohtaja</i>	

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Joensuussa maaliskuun 3. päivänä 2017

ERNST & YOUNG OY
tilintarkastusyhteisö

Ulla Nykky
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n (y-tunnus 0214720-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiämme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten

mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme täyttäneet kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa* kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin seikkoihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnollemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Myyntituottojen kirjaaminen

Viittaus sivulle 15 (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet).

Konsernin myyntituotot muodostuvat tuotteiden ja palveluiden myynnistä. Jatkuvien toimintojen myyntituottojen määrä konsernitilinpäätöksessä oli 77,5 Meur. Tuotemyynnit tuloutetaan, kun tuotteiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Palvelumyyntit tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu.

Tuottojen kirjaaminen on määritelty riskiksi tuottojen oikea-aikaisen ja oikeamääräisen tuloutuksen kannalta.

Tuottojen kirjaamisen virheellisyyteen liittyvään riskiin kohdistuvat tilintarkastustoimenpiteemme sisälsivät mm:

- konsernin laskentaperiaatteissa olevien tuloutusperiaatteiden arvioinnin sovellettaviin tilinpäätösstandardeihin nähden.
- konsernitason kontrollien arvioinnin.
- myynnin jaksotuksen tarkastuksen analyttisiä menetelmiä hyväksikäyttämällä.
- yksityiskohtaisen tapahtumatason testauksen tuottojen oikea-aikaisen tuloutuksen osalta
- myyntisaamisten vahvistusten hankkimisen suoraan asiakkailta ja luottotappiovarauksen määrän arvioinnin.
- konsernin tuottoihin liittyvien liitetietojen riittävyyden arvioinnin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi

jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettävien tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoituista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää

kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Joensuussa 3. maaliskuuta 2017

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö
Ulla Nykky
KHT

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Osakepääoman rakenne

Yhtiön osakepääoma on 1 052 634,41 euroa. Osakkeita on 12 517 360 kappaletta.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään 19.9.1998.

Yhtiön osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä (pienet yhtiöt), yhtiön kaupankäyntitunnus on PKK1V.

Omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2016							
Alaraja	Yläraja	Omistajia kpl	Omistajia %	Arvo-osuus- määrä kpl	Arvo-osuus- määrä %	Äänimäärä kpl	Äänimäärä %
1	100	245	29,41	11 772	0,09	11 772	0,09
101	500	278	33,37	79 258	0,63	79 258	0,63
501	1000	115	13,81	90 558	0,72	90 558	0,72
1001	5000	140	16,81	313 433	2,50	313 433	2,50
5001	10000	21	2,52	143 078	1,14	143 078	1,14
10001	50000	22	2,64	387 157	3,09	387 157	3,09
50001	100000	3	0,36	174 928	1,40	174 928	1,40
100001	500000	4	0,48	1 253 040	10,01	1 253 040	10,01
500001		5	0,60	10 028 896	80,12	10 028 896	80,12
Yhteensä		833	100	12 482 120	99,72	12 482 120	99,72
joista hallintarekisteröityjä		3		3 072	0,03	3 072	0,03
Odotusluettelolla yhteensä							
Yhteistilillä				35 240	0,28	35 240	0,28
Erytistileillä yhteensä							
Liikkeeseenlaskettu määrä				12 517 360	100	12 517 360	100

Sektorijakauma 31.12.2016

	Omistaja kpl	Hallinta- rekisteröity kpl	Omistaja %	Arvo- osuusmäärä kpl	Arvo- osuusmäärä %	Hallinta- rekisteröity kpl	Hallinta- rekisteröity %	Äänimäärä kpl	Ääni- määrä %
Yritykset	48		5,76	6 045 756	48,30			6 045 756	48,30
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3	2	0,36	8 252	0,07	3 033	0,02	11 285	0,09
Julkisyhteisöt	1		0,12	4 180	0,03			4 180	0,03
Kotitaloudet	766		91,96	6 139 067	49,04			6 139 067	49,04
Kotita.palv.ei voit.tavoit.yhtsöt	12		1,44	81 093	0,65			81 093	0,65
Koko kansantalous yhteensä	830	2	99,64	12 278 348	98,09	3 033	0,02	12 281 381	98,12
Ulkomaat yhteensä	3	1	0,36	200 700	1,60	39		200 739	1,60
Kaikki yhteensä	833	3	100	12 479 048	99,69	3 072	0,03	12 482 120	99,72
joista hallintarekisteröityjä		3				3 072	0,03	3 072	0,03
Odotusluettelolla yhteensä									
Yhteistilillä				35 240	0,28			35 240	0,28
Erityistilillä yhteensä									
Liikkeeseenlaskettu määrä				12 517 360	100			12 517 360	100

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2016 (omistumäärän mukaan)

	Välitön omistus kpl	Välitön omistus %	Välillinen omistus kpl	Välillinen omistus %	Omistus yhteensä kpl	Omistus yhteensä %
1. Kauppahuone Laakkonen Oy	3 309 115	26,44				
2. Laakkonen Yrjö	2 547 061	20,35	661 823	5,29	3 208 884	25,64
3. Laakkonen Hannu	1 623 740	12,97	1 278 660	10,22	2 902 400	23,19
4. HML Finance Oy	1 278 660	10,22				
5. Foncia Invest Oy	1 270 320	10,15				
6. Laakkonen Jyrki kuolinpesä	451 160	3,60			451 160	3,60
7. Laakkonen Reetta	356 880	2,85	1 005 971	8,04	1 362 851	10,89
8. Laakkonen Outi	245 240	1,96				
9. Laakkonen Erkki kuolinpesä	199 760	1,60				
10. Mielonen Tauno kuolinpesä	71 840	0,57				

Yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan suoraomistus on yhteensä 36,36 %, suora ja välillinen omistus yhteensä 59,91 % osakkeista.

HALLITUS & JOHTORYHMÄ





HALLITUS



YRJÖ LAAKKONEN



JUHA MÄKIHONKO



HANNU LAAKKONEN



REETTA LAAKKONEN



PAAVO PELKONEN



JOONA LAAKKONEN

YRJÖ LAAKKONEN
Hallituksen puheenjohtaja
s. 1943

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1986
- hallituksen puheenjohtaja vuosina 1989–2009 sekä 14.4.2016 alkaen
- hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2010–13.4.2016 saakka
- Kauppahuone Laakkonen Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 2 547 061 kpl.

JUHA MÄKIHONKO
Hallituksen varapuheenjohtaja
s. 1960

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2003
- hallituksen varapuheenjohtaja 14.4.2016 alkaen
- Oy Fortia Ab:n toimitusjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 20 600 kpl.

HANNU LAAKKONEN
Hallituksen jäsen
s. 1969

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1996

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 1 623 740 kpl.

REETTA LAAKKONEN
Hallituksen jäsen
s. 1968

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2001
- Kauppahuone Laakkonen Oy:n toimitusjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 356 880 kpl.

PAAVO PELKONEN
Hallituksen jäsen
s. 1948

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1991
- Itä-Suomen yliopisto, professori (emeritus)

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita.

JOONA LAAKKONEN
Hallituksen jäsen
s. 1990

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2015

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 760 kpl.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ



RAIMO PUUSTINEN



JARI AVELLAN



PASI KOIVUMAA



MARJUT KURVINEN



LASSE MIETTINEN



JANI VAUHKONEN



LOTTA NAUMANEN

RAIMO PUUSTINEN

Toimitusjohtaja

s. 1957

- yo-merkonomi
- yhtiön toimitusjohtaja vuodesta 2000

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita 3 674 kpl.

JARI AVELLAN

**Painoalan toimialajohtaja,
PunaMusta Oy:n
toimitusjohtaja**

s. 1968

- DI, KTM
- PunaMusta Oy:n palveluksessa vuodesta 2002

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

PASI KOIVUMAA

**Lehtitoimialan
toimialajohtaja,
Sanomalehti Karjalainen
Oy:n toimitusjohtaja /
vastaava päätoimittaja**

s. 1964

- KTM
- Sanomalehti Karjalainen Oy:n palveluksessa vuodesta 1995

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

MARJUT KURVINEN

Talous- ja kehitysjohtaja

s. 1965

- KTM
- yhtiön palveluksessa vuodesta 2011

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita 600 kpl.

LASSE MIETTINEN

**PunaMusta Oy:n
tekninen johtaja**

s. 1954

- tekniikko
- yhtiön palveluksessa vuodesta 1987

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

JANI VAUHKONEN

**PunaMusta Oy:n
liiketoiminnan
kehittämispäällikkö**

s. 1978

- faktori EAT
- PunaMusta Oy:n palveluksessa vuodesta 2007 alkaen

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

LOTTA NAUMANEN

**Henkilöstön
kehittämispäällikkö**

s. 1977

- HTM, tradenomi
- yhtiön palveluksessa vuodesta 2013 alkaen

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

HALLINNOINTIKOODI 3.3.2017



SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ("yhtiö") on suomalainen osakeyhtiö, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudetaan Suomen osakeyhtiölakia ja yhtiön yhtiöjärjystä sekä julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä.

Lisäksi Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj noudattaa toiminnassaan Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 1.1.2016 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance). Poikkeamat suosituksista on mainittu erikseen.

KONSERNIRAKENNE

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin emoyhtiö on Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj. Emoyhtiön liiketoiminta koostuu konsernihallinnosta, arvopaperikaupasta ja osakemistuksista sekä kiinteistöjen hallinnasta ja vuokrauksesta.

Yhtiön lehtitoimialan muodostavat Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n tytäryhtiöt Sanomalehti Karjalainen Oy,

Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Ylä-Karjala Oy, Karelia Viestintä Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy.

Yhtiön painotoimialaan kuuluu Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n tytäryhtiö PunaMusta Oy.

YHTIÖKOKOUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain hallituksen määräämänä päivänä huhtikuun loppuun mennessä. Yhtiökokous päättää vuosittain sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, voitonjaosta, hallituksen jäsenten palkkioista sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta sekä heille maksettavista palkkioista.

Yhtiö ilmoittaa internetsivuillaan päivämäärän, johon mennessä osakkeenomistajan on ilmoitettava yhtiön hallitukselle varsinaisen yhtiökokouksen käsiteltäväksi vaatimansa asia. Osakeyhtiölain mukaan kyseinen päivämäärä on aikaisintaan neljä viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista. Lisäksi internetsivuilla ilmoitetaan, mihin posti- tai sähköpostiosoitteeseen osakkeenomistajan vaatimus tulee lähettää.

Yhtiökokouskutsu ja seuraavat tiedot ovat saatavilla yhtiön internetsivuilla 21 päivää ennen yhtiökokousta:

- osakkeiden ja äänioikeuksien kokonaismäärä osakelajeittain kokouskutsun päivänä
- yhtiökokoukselle esitettävät asiakirjat (tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus)
- hallituksen päätösehdotukset yhtiökokoukselle
- yhtiökokouksen käsiteltäviksi kuuluvat osakkeenomistajien tekemät päätösehdotukset.

Yhtiökokouskutsu julkaistaan myös sanomalehti Karjalaisessa tai hallituksen määräämässä muussa Joensuussa ilmestyvässä sanomalehdessä.

Yhtiökokouksessa tulee olla läsnä hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja. Lisäksi hallituksen jäseneksi ehdolla olevan henkilön on oltava läsnä valinnasta päättävässä yhtiökokouksessa. Tilintarkastajan on osallistuttava varsinaiseen yhtiökokoukseen.

Yhtiökokouksen pöytäkirja äänestystuloksineen, ja ne pöytäkirjan liitteet, jotka ovat osa yhtiökokouksen päätöstä, löytyvät yhtiön internetsivuilta kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta. Yhtiökokousasiakirjat säilytetään yhtiön internetsivuilla vähintään viiden vuoden ajan yhtiökokouksesta.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ:N HALLITUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluu viidestä kymmeneen (5–10) varsinaista jäsentä.

Hallituksen jäsenet valitaan vuosittain yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole asetettu hallituksen jäsenille yläikärajaa, rajoitettu jäsenten toimikausien lukumäärää eikä muullakaan tavalla rajoitettu yhtiökokouksen päätösvaltaa hallituksen jäsenten valinnassa. Hallituskokoonpanoa koskevaa ehdotusta valmistellaan merkittävien osakkeenomis-

tajien toimesta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n varsinaisen yhtiökokous 23.3.2016 päätti yhtiön hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän. Yhtiön hallituksen jäseniksi valittiin Jyrki Laakkonen, Yrjö Laakkonen, Hannu Laakkonen, Reetta Laakkonen, Juha Mäkihonko, Paavo Pelkonen ja Joonas Laakkonen. 14.4.2016 hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi hallituksen entisen varapuheenjohtajan Yrjö Laakkosen ja varapuheenjohtajaksi hallituksen jäsenen Juha Mäkihongon. Hallituksen jäsen Jyrki Laakkonen menehtyi 12.8.2016, hallitus jatkoi kuusijäsenisenä.

Poikkeama suosituksesta 10 (Riippumattomien jäsenten määrä). Yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista riippumaton hallituksen jäsen on Paavo Pelkonen. Yhtiön hallinto ja hallituksen kokoonpano perustuvat vahvaan omistajaohjaukseen, joten yhtiön hallitus koostuu suurelta osin pääomistajista. Hallituksen jäsenet edustavat kattavasti osakkeenomistajia.

Yhtiön tärkeimmissä liiketoimintaa harjoittavissa tytäryhtiöissä (Sanomalehti Karjalainen Oy ja PunaMusta Oy) toimii hallituksen puheenjohtajana Yrjö Laakkonen. Näiden yhtiöiden hallitukset koostuvat muutoin pääosin yhtiön johtoryhmän jäsenistä.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT JA VASTUU

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen tehtävät määräytyvät osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä hallitukselle määritellyistä tehtävistä. Kaikki yhtiön ja sen tytäryhtiöiden liiketoiminnan kannalta merkittävät asiat käsitellään yhtiön hallituksessa.

Hallituksen kokouksessa käsiteltäviä asioita ovat muun muassa:

- hallituksen työjärjestyksen vahvistaminen
- yhtiön strategisten suuntaviivojen sekä yhtiön arvojen määrittely
- vuotuisen toimintasuunnitelman ja budjetin käsittely ja hyväksyminen
- puolivuosisikatsauksen, liiketoimintakatsauksen (tilikauden kolmelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta), konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen käsittely ja hyväksyminen
- strategisesti tai taloudellisesti merkittävistä investoinneista ja omaisuuden hankinnasta ja myynneistä päättäminen

- rahoitukseen liittyvistä vastuusitoumuksista päättäminen
- arvopaperikaupan laajuudesta päättäminen
- konsernin riskienhallinta- ja raportointimenettelyn seuraaminen
- henkilöstön palkitsemisen periaatteista päättäminen
- yhtiön toimitusjohtajan ja muun johdon nimittäminen ja päättäminen heidän palkkaeduistaan
- ehdotusten valmistelu yhtiökokoukselle.

Yhtiön tilintarkastajan hallitus tapaa vähintään kerran vuodessa.

Hallituksen kokouksissa ovat läsnä emoyhtiön toimitusjohtaja, lehtitoimialan sekä painotoimialan johtajat sekä konsernin talousjohtaja, jotka esittelevät kukin toimialaansa ja toimintaympäristöään koskevat asiat.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja valmistelevat hallituksen kokoukset ja työjärjestyksen. Hallitus arvioi puheenjohtajansa johdolla työskentelytapojaan kerran vuodessa.

KOKOUSKÄYTÄNTÖ JA PÄÄTÖKSENTEKO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallitus kokoontuu keskimäärin kuusi kertaa vuodessa. Vuonna 2016 hallitus kokoontui 10 kertaa. Hallituksen jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti hallituksen kokouksiin vuonna 2016 oli 85,5 prosenttia.

Hallituksen jäsenistä Reetta Laakkonen ja Juha Mäkihonko osallistuivat kaikkiin tilikauden 2016 kokouksiin. Yrjö Laakkonen, Hannu Laakkonen, Paavo Pelkonen ja Joonas Laakkonen osallistuivat yhdeksään ja Jyrki Laakkonen yhteen hallituksen kokoukseen.

MONIMUOTOISUUTTA KOSKEVAT PERIAATTEET

Monimuotoisuutta tarkastellaan paitsi molempien sukupuolten edustuksen niin myös muiden hallituksen monimuotoisuutta edistävien tekijöiden kautta. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa hallituksen ikäjakauma, jäsenten koulutuksellinen ja ammatillinen tausta, tehtävän kannalta merkityksellinen kokemus sekä henkilökohtaiset ominaisuudet. Kokoonpanon valmistelussa arvioidaan myös sitä, miten jäsenten osaaminen, koulutus ja kokemus täydentävät toisiansa. Kokoonpanon valmistelussa huomioidaan myös pitkän aikavälin tarpeet.

Monimuotoisuutta koskevien periaatteiden tarkoituksena on osaltaan varmistaa se, että hallituksen osaaminen ja kokemus kokonaisuutena sekä kokoonpanon monipuolisuus riittävällä tavalla vastaavat yhtiön toiminnan tarpeita.

Molempien sukupuolten edustuksen osalta tavoitteena on, että hallituksessa on molempia sukupuolia riittävästi, mikä pyritään huomioimaan hallituksen jäsenten valinnassa. Maaliskuussa 2017 Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksessa on yksi nainen ja viisi miestä.

VALIOKUNNAT

Poikkeamat valiokuntiin liittyvistä suosituksista 14, 15, 16, 17, 18a ja 18b. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä ei ole perustettu erillisiä valiokuntia. Yhtiön konsernirakenne ja koko huomioon ottaen yhtiön hallitus ei pidä valiokuntia tarpeellisina.

TOIMITUSJOHTAJA

Yhtiön toimitusjohtajan nimittää hallitus. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön operatiivisesta johtamisesta ja kehittämisestä sekä sisäisestä valvonnasta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti yhteistyössä toimialajohtajien kanssa. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut vuodesta 2000 lähtien Raimo Puustinen, joka toimii myös Kauppahuone Laakkonen Oy:n rahoitusjohtajana.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajan tehtävästä Raimo Puustisen rahapalkka luontaisetuineen vuonna 2016 oli 203 396,34 euroa. Toimitusjohtajan kanssa ei ole sopimusta eläkkeellesiirtymisestä eikä lakisääteistä eläketurvaa paremmista eläke-etuuksista.

Toimitusjohtajan eläkeikä on vallitsevan vanhuuseläkejärjestelmän mukainen. Yhtiöllä on oikeus sanoa toimitusjohtajan toimitusjohtajan irti päättymään välittömästi. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan toimitusjohtajan, yhtiö on velvollinen maksamaan toimitusjohtajalle kahdentoista (12) kuukauden palkkaa vastaavan erorahakorvauksen. Toimitusjohtajan puolelta irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta.

Toimitusjohtajan toimitusjohtajan ehdot on määritelty kirjallisissa toimitusjohtajasopimuksessa.

JOHTORYHMÄ

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin liiketoiminta on jaettu edellä kerrotun konsernirakenteen mukaisesti vastuualueisiin, joiden vastuuhenkilöt muodostavat yhtiön johtoryhmän. Yhtiön johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja Raimo Puustinen, lehtitoimialan johtaja ja Sanomalehti Karjalainen Oy:n toimitusjohtaja, päätoimittaja Pasi Koi-vumaa, painotoimialan johtaja ja PunaMusta Oy:n toimitusjohtaja Jari Avellan, tekninen johtaja Lasse Miettinen,

talous- ja kehitysjohtaja Marjut Kurvinen, henkilöstön kehittämispäällikkö Lotta Naumanen ja PunaMusta Oy:n liiketoiminnan kehittämispäällikkö Jani Vauhkonen.

Yhtiön ja tytäryhtiöiden hallitusten päätösten puitteissa konsernin johtoryhmän jäsenet suunnittelevat, toteuttavat ja valvovat toimitusjohtajan johdolla yhtiön liiketoimintoja, taloutta, henkilöstöhallintoa, investointeja, tietojärjestelmiä, riskienhallintaa, sisäistä valvontaa, sopimuksia, markkinointia ja viestintää.

PALKITSEMINEEN

Hallituksen jäsenten palkkiot päätetään vuosittain yhtiökokouksessa. Yhtiökokous 23.3.2016 päätti hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkioksi 60 000 euroa, varapuheenjohtajan vuosipalkkioksi 30 000 euroa ja hallituksen jäsenen vuosipalkkioksi 15 000 euroa.

Yhtiössä ei ole käytössä osake- eikä osakejohdannaisia palkitsemisjärjestelmiä. Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen varapuheenjohtaja arvioivat toimitusjohtajan ja johtoryhmän työtä ja voivat päättää avainhenkilöiden palkitsemisesta. Toimitusjohtaja Jari Avellan omistaa yhtiönsä Avellinvest Oy:n kautta 2,7 % PunaMusta Oy:stä. Avellinvest Oy:n osuus PunaMusta Oy:n tilikaudelta 2016 jakamasta osingosta oli 10 249 euroa.

Palkitsemisesta on laadittu erillinen Palkka- ja palkkioselvitys (www.pkkoyj.com/ Sijoittajatieto-Hallinnointi-Palkka- ja palkkioselvitys).

TILINTARKASTUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiössä on yksi varsinainen tilintarkastaja, joka on KHT-yhteisö. Tilintarkastaja valitaan tilikaudeksi kerrallaan. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n varsinaisena tilintarkastajana toimii KHT-yhteisö Ernst & Young Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Ulla Nykky. Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konserni maksoi vuonna 2016 Ernst & Young Oy:lle palkkioita yhteensä 99 353 euroa, josta 84 200 euroa perustui tilintarkastukseen ja 15 153 euroa muihin Ernst Young Oy:ltä hankittuihin palveluihin.

Tilintarkastaja vastaa lakisääteisestä tilintarkastuksesta kaikissa konserniyhtiöissä. Yhtiön hallitus tapaa tilintarkastajan vähintään kerran vuodessa, yleensä hallituksen tilinpäätöskokouksessa.

RAPORTOINTI

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan koko konsernin kattavalla taloudellisella raportoinnilla. Raportointi käsittää yhtiökohtaisten raporttien lisäksi sekä liiketoiminta-alueiden että konsernitason raportoinnin. Konsernin tulosraportit laaditaan kuukausittain. Rahoitusasemaa ja arvopaperisalkkua seurataan tarpeen mukaan päivittäin.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Sisäinen valvonta tukee hallituksen ohjaustehtävän toteutumista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito, varainhoito ja riskienhallinnan valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja lain mukainen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että konserniyhtiöiden toiminta on tehokasta ja tuloksellista, päätöksenteossa käytettävä informaatio luotettavaa, yhteisiä toimintaperiaatteita noudatetaan ja että toimintaan lakien ja säädösten mukaisesti.

Erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota ei ole katsottu tarpeelliseksi. Sisäinen valvonta on integroitu osaksi konserniyhtiöiden johtamista ja raportointijärjestelmää. Yhtiön ja tytäryhtiöiden hallitusten päätösten puitteissa konsernin johtoryhmän jäsenet suunnittelevat, toteuttavat ja valvovat toimitusjohtajan johdolla yhtiön liiketoimintoja, taloutta, henkilöstöhallintoa, investointeja, tietojärjestelmiä, riskienhallintaa, sisäistä valvontaa, sopimuksia, markkinointia ja viestintää. Sisäisen valvontaan ja riskien hallintaan kuuluu eri toimintoihin liittyviä käytäntöjä sekä toimintaohjeita, joiden noudattamista seurataan operatiivisen johdon toimesta. Sisäisen valvonnan toteutuminen varmistetaan lisäksi kiinnittämällä huomiota tilintarkastuksen laajuuteen. Hallitus voi pyytää ulkoisia tilintarkastajia tai muita palveluntarjoajia suorittamaan sisäisen tarkastuksen toimeksiantoja tarvittaessa.

Konsernirakenteen mukaisesti konsernin taloushallinto ja rahoitus hoidetaan pääosin emoyhtiössä ja liiketoiminnat omissa yhtiöissään. Siten emoyhtiön toimitusjohtaja toteuttaa keskeisesti konsernin sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa emoyhtiön organisaation ja yhtiöiden tietojärjestelmien sekä raportoinnin avulla. Keskeisessä roolissa sisäisessä valvonnassa ovat talous- ja henkilöstöhallinnon toimintaohjeet ja käytännöt. Tärkeimpien liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden hallituksia johtaa Yrjö Laakkonen, joten omistajaohjaus ja -valvonta ulottuvat yhtiön liiketoimintoihin saakka.

Toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat vastualueidensa kirjanpidon ja hallinnon lainmukaisuudesta sekä yhtiön toimintaohjeiden noudattamisesta. Tilintarkastajat tarkastavat vuosittain konserniyhtiöiden kirjanpidon ja hallinnon. Emoyhtiön tilintarkastajalla on vastuu tilintarkastuksen vuosittaisten painopistealueiden koordinoinnista, tarkastushavaintojen raportoinnista ja analysoinnista sekä yhteydenpidosta konsernin talousjohtoon. Konserniyhtiöiden sisäisen valvonnan rakenne on huomioitu tilintarkastuksen laajuudessa. Konsernijohdolle ja hallitukselle raportoidaan vuosittain tilintarkastuksen yksityiskohtaiset tulokset.

Riskienhallinta on konserniyhtiöissä osa normaalia, päivittäistä liiketoimintaa ja sisällytetty osaksi johtamisjärjestelmää. Riskinä pidetään mitä tahansa tapahtumaa, joka vaarantaa yhtiön tavoitteiden toteutumisen tai uhkaa liiketoiminnan jatkuvuutta. Yhtiön toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat omilla vastualueillaan esiintyvien riskien kartoittamisesta ja hallinnasta. Emoyhtiöiden ja tytäryhtiöiden johtoryhmissä ja hallituksissa käsitellään riskejä, joilla nähdään olevan vaikutusta yhtiöiden strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen. Riskejä hallitaan ennakoimalla ja suojautumalla. Mm. yhtiön rahoitusriskeihin kuuluviin valuutta-, korko- ja luottoriskiä on varauduttu valuutta- ja korkosuojauksin sekä konsernin yhtenäisellä luottopolitiikkaohjeistuksella. Lisää riskeistä ja niiden hallinnasta on kerrottu konsernitilinpäätöksessä.

SISÄPIIRIHALLINTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n sisäpiiriohjeistus noudattaa Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta.

Markkinoiden väärinkäyttöasetus ((EU) n:o 596/2014, ”MAR”) tuli voimaan 3.7.2016. MAR-sääntelyn seurauksena yhtiöllä ei enää ole julkista sisäpiiriä, ja internetsivustolla olevia tietoja ei päivitetä 3.7.2016 jälkeen, ja ne poistetaan internetsivustolta 2.7.2017. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ylläpitää hanke- ja tapahtumakohtaisia sisäpiirilueteltoita sekä pysyvää yritys kohtaista sisäpiirikisteriä.

SULJETTU AJANJAKSO

MAR-sääntelyn voimaantulon myötä Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä määriteltyjä johtohenkilöitä koskee MAR-sääntelyn mukainen 30 kalenteripäivän suljettu ajanjakso ennen liiketoimintakatsausten ja tilinpäätöksen

julkistusta. Suljetun ajanjakson aikana johtohenkilöä koskee kaupankäyntikielto yhtiön rahoitusvälineillä. Yhtiö on asettanut 30 päivän mittaisen, kvartaalitulospöytäkirjoja edeltävän suljetun ajanjakson myös niille henkilöille, jotka osallistuvat yhtiön osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen valmisteluun.

JOHTOHENKILÖIDEN LIIKETOIMET

Julkisen sisäpiirikisterin päättymisen myötä yhtiön velvollisuus julkistaa yhtiön johtohenkilöiden ja heidän lähipiirinsä liiketoimia muuttui 3.7.2016 alkaen. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä liiketoimistaan ilmoitusvelvollisiksi johtohenkilöiksi on määritelty yhtiön hallitus, toimitusjohtaja sekä lehtitoimi- ja painotoimialan johtajat sekä konsernin johtoryhmän jäsenet.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n julkisten sisäpiiriläisten omistustiedot ovat nähtävillä Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä NetSire-palvelussa yhtiön internetsivuilla www.pkkojy.com. Lisäksi Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n sisäpiirikisterin tiedot ovat nähtävillä Euroclear Finland Oy:n toimipisteessä, Urho Kekkosen katu 5 C, Helsinki.

Yhtiön tiedossa ei ole osakassopimuksia yhtiön äänivallan käytöstä tai osakkeiden luovutusrajoituksista.

LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Lähipiiriin Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, tytäryhtiöt, osakkuusyhtiö (25%), Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksen jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt, konsernin johtoryhmän jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt sekä yhteisö, jonka osakkuusyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj on. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet toteutetaan tavanomaisin tai kyseisellä toimialalla yleisesti noudatettavien ja hyväksytyjen markkinaehtojen tai -käytäntöjen mukaisesti. Päätökset näistä liiketoimista tehdään yhtiön hyväksymispolitiikkaa ja vakiintuneita päätöksentekorajoja ja -menettelyjä noudattaen. Yhtiö arvioi ja seuraa lähipiirinsä kanssa tehtäviä liiketoimia varmistaakseen, että mahdolliset eturistiriidat tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi yhtiön päätöksenteossa.

Yhtiön taloushallinto seuraa ja valvoo lähipiiriliikeytoimia osana konsernin normaaleja raportointi- ja valvontakäytäntöjä. Lähipiiriliikeytoimista raportoidaan yhtiön konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.



Lehtitoimiala

KARJALAINEN

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99,
80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8080
Päätoimittaja Pasi Koivumaa
www.karjalainen.fi

Karjalan Heili

Torikatu 23 E,
80100 JOENSUU
puhelin 010 230 8500
Päätoimittaja Jentta Ilanmaa
www.karjalanheili.fi

OUTOKUMMUN seutu

Koulukatu 2,
83500 OUTOKUMPU
puhelin 010 230 8850
Päätoimittaja Esa Nevalainen
www.outokummunseutu.fi

Pielisjokiseutu

Liikekeskus,
81200 ENO
puhelin 010 230 8700
Päätoimittaja Sami Tolvanen
www.pielisjokiseutu.fi

Parikkalan-Rautjärven Sanomat

Parikkalantie 18,
59100 PARIKKALA
puhelin 010 230 8900
Päätoimittaja Raine Hämäläinen
www.parikkalan-rautjarvensanomat.fi

Lieksan Lehti

Siltakatu 1,
81700 LIEKSA
puhelin 010 230 8650
Päätoimittaja Marja Mölsä
www.lieksanlehti.fi

Pogostan Sanomat

Kauppatie 29,
82900 ILOMANTSI
puhelin 010 230 8800
Päätoimittaja Leila Virnes
www.pogostansanomat.fi

YLÄ-KARJALA

Pappilansuora 15,
75500 NURMES
puhelin 010 230 8600
Päätoimittaja Anu Saarelainen
www.ylajakarjala.fi

Pohjois-Karjalan **ILMOITUSVALMISTUS OY**

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99,
80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8550
Toimitusjohtaja Teemu Okkonen
www.ilmoitusvalmistus.fi

Painotoimiala

punamusta

Toimitusjohtaja Jari Avellan
www.punamusta.com

Joensuun toimipiste

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99,
80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8400

Tampereen toimipiste

Kaapelikatu 1,
33330 TAMPERE
puhelin 010 230 8300

Nurmeksen toimipiste

Pappilansuora 15,
75500 NURMES
puhelin 010 230 8441

Helsingin toimipiste

Mekaanikonkatu 9,
00880 HELSINKI
puhelin 010 230 8400



www.pkkoyj.com